

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 7ος, ΦΥΛΛΟ 26ο, ΙΟΥΛΙΟΣ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2002, ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ, ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

Το γραμματσάκι μας

Ο Φιλίτσοσ

Και τα πάθη μου του γέρου,
από την ανοστόγλωσσα των σημερινών

ναγνώστη μου Αρμενιανέ,
που ζεις αλάργα και μακρά από το χωριό, κι
εσύ, αναγνώστη παλιολλαδίτη, Μωραϊτή, στεργια-
γιανέ και θαλασσινέ, γράφω σου από το χωριό
οπού 'μαστανε καμπόσ' απομεινάρια, απολει-
φάδια πός, της παλιάς ζωής, μαζί με τα ζωντανά
μας, άνεργα κι αποστρατευμένα κι εκείνα σαν κι εμάς, από τα
καλλουρηγήματα της γης και τα κουβαλήματα των καρπών της γης.

Μ' αυτά τα ζωντανά συνεννοούμαστανε καλά και συνομιλούμε πλια καλά παρά με τους σημερινούς πολύγλωσσους και πολύξερους, μ' ανήξερους από τη γλώσσα της καρδιάς και τη γλυκύτητα της γης, να την παλεύεις, να τη φιλεύεις, να την αγαπάς και να τήνε τρυπάς.

Η... ΜΠΑΝΑΜΑ Η ΠΑΡΑΔΟΣΑΚΟΥΛΑ!

Γράφω σου τα τούτα, γιατί μου 'ρθανε στο χωριό το Δεκαπενταύγουστο το φιλιτσάκι μου ο Μιχάλης με τη γυναίκα του. Καλοσυνάτη, όμορφη και ντροπαλή ήταν η κοπελιά, σαφής με το σεις και το σας μου μίλιε και το χέρι μου φίλιε, και με σέβας πολιτεύουνταν τον άντρα της. Ούλα 'τωνα όμορφα και παστρικά των κοπελιώ, μα με τη γλώσσα τους δεν τα πήγαμε στην αρχή καλά. Δραγουμένο θέλαμε για να συνεννοηθούμε, παρά λίγο μάλιστα να παραζηρηθούμε και ν' αρπαχτούμε άγρια, κι ένα δυο βολές είπα

☞ συνέχεια στη σελίδα 5

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Αριστερά ο Μανώλης Καβρουλάκης στην Αμερική και δεξιά άγνωστος. Η φωτογραφία προέρχεται από τον Αντώνη Εμμ. Καβρουλάκη, τον οποίο ευχαριστούμε.

Στο τεύχος αυτό δημοσιεύουμε αποσπάσματα από το βιβλίο του Στ. Φρεσκάκη «Οι Αρμένιοι στο παρελθόν», έκδοση του συλλόγου Αρμενιανών της Αθήνας «Ο Κριτοβουλίδης», 1991.

Με την ειρήνευση της Κρήτης από τις αρχές του αιώνα, άρχισε κάποια κρίση για τις αγροτικές εργασίες, λόγω στενότητας χώρου και αύξησης εργατικών χεριών, πράγμα που δημιούργησε την ανάγκη αναζήτησης άλλων εργασιών, εκτός της Κρήτης.

Στην Ελλάδα που για την Κρήτη, ήταν εξωτερικό τότε, λειτουργούσαν τα μεταλλεία του Λαυρίου και στη Μακεδονία τα μεταλλεία της Χαλκιδικής. Στο Λαύριο πήγαν οι Αρμενιανοί Σοφοκλής Τερεζάκης, ο Πέτρος Μαραγκουδάκης, ο Γεώργιος Φρεσκάκης και ο Αρδαρχιανομανώλης, και εργάσθηκαν στις Μίνες, όπως τις έλεγαν και γύρισαν.

☞ συνέχεια στη σελίδα 8

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΡΜΕΝΩΝ

13 & 20 ΟΚΤΩΒΡΗ

Δήμαρχος για τα επόμενα τέσσερα χρόνια εξελέγη, τη δεύτερη Κυριακή των εκλογών, στο δήμο Αρμένων ο υποψήφιος της "Ανεξάρτητης Ενωτικής Κίνησης Δήμου Αρμένων" και νυν Δήμαρχος του Δήμου Παντελής Καραγιαννάκης.

Αναλυτικά τα αποτελέσματα ήταν:

	Α' ΓΥΡΟΣ	Β' ΓΥΡΟΣ
Εκλογικά τμήματα:	13	13
Πληθυσμός:	3250	3250
Εγγεγραμμένοι:	4510	4511
Έδρες:	15	15
Ψηφισαντες:	3028	3030
Έγκυρα:	2920	2958
Άκυρα Λευκά:	108	72

Η "Ελευθερόπολις" συγχαίρει τον Δήμαρχο Παντελή Καραγιαννάκη, τους εκλεγμένους δημοτικούς και τοπικούς συμβούλους και τους εύχεται κάθε επιτυχία στο έργο τους. Ξεχωριστά συγχαίρει τους εκλεγμένους δημοτικούς συμβούλους που εκλέγονται από το χωριό μας τον Πέτρο Νικητάκη και τον Χαλβαδάκη Γεώργιο (πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου Αρμένων), από το συνδυασμό του Π. Καραγιαννάκη, και την Ειρήνη Β. Τερεζάκη από το συνδυασμό του Δ. Βλαχάκη.

Η "Ε" στο επόμενο φύλλο της θα δημοσιεύσει όλα τα ονόματα των Δημοτικών Συμβούλων και των μελών του τοπικού συμβουλίου Αρμένων.

Εκλογές στη ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΧΑΝΙΩΝ

Εκλογές έγιναν και για τη ανάδειξη Νομάρχη και Νομαρχιακού Συμβουλίου, όπου εξελέγη με τη δεύτερη Κυριακή ο νυν Νομάρχης Γιώργος Κατσανεβάκης. Τα αποτελέσματα της δεύτερης Κυριακής ήταν:

Εγγεγραμμένοι:	137.240
Ψήφισαν:	91.497
Συμμετοχή:	66,67%
Έγκυρα:	87.625
Άκυρα Λευκά:	3.872

Κατσανεβάκης Γεώργιος (ανεξάρτητος στηρίζεται από το Συνασπισμό) ψήφοι 47.908, ποσοστό 54,7 % (εκλέγεται)

Μιχελογιάννης Ιωσήφ (ΠΑΣΟΚ) ψήφοι 39.717, ποσοστό 45,3%

Όνομα/Συνδυασμός	Α' ΓΥΡΟΣ		Έδρες	Β' ΓΥΡΟΣ		Έδρες
	Ψήφοι	%		Ψήφοι	%	
Καραγιαννάκης Παντελής	1430	49,0	4	1576	53,3	9
Βλαχάκης Δημοσθένης	1277	43,7	4	1382	46,7	6
Κατσαρός Ιωάννης	213	7,3	0			

Γεννήσεις, βαφτίσεις κι άλλες ειδήσεις και χαρές αρμενιανές

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η **Μαρία Γιατράκη** σύζυγος του **Μανώλη Καραβελάκη** γέννησε στις 14/8 κοριτσάκι. Να τους ζήσει.

ΒΑΦΤΙΣΕΙΣ

Στις 28 Ιουλίου βαφτίστηκε η κόρη του **Βασίλη Γ. Χαλβαδάκη** και της **Χρυσούλας Σταμπολάκη** και ονομάστηκε **Αικατερίνη**. Νονά ο Γιάννης και η Κατερίνα Λιόδη.

Στις 27 Ιουλίου βαφτίστηκε η κόρη του **Κωνσταντίνου** και της **Ιωάννας Βαρδάκη** και ονομάστηκε **Γεωργία**. Νονά Καλλιόπη Ν. Χριστοδουλάκη.

Βαφτίστηκε ο γιος του **Αντόνη** και της **Μαρίας Χαιρετάκη** και ονομάστηκε **Γεράσιμος**. Νονά η Αικατερίνη Χαιρετάκη.

Η «Ελευθερόπολις» μαζί με τις ευχές της σε γονείς και συντέκνους, στέλνει και τούτη τη μαντινάδα:

**Τ' αστέρια απόψε γίνηκαν
συντέκνοι κι εδικοί μας,
κι αστράφτει και φεγγολιά
κι ομόρφην η αυλή μας.**

Μαντιναδολόγος η Αντωνία Μηλογιαννάκη

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Η **Κούλα Καλλιβερετάκη** του Παναγιώτη και της Στέλλας αρραβωνιάστηκε με το **Γιάννη Αντισάκη** από το Στύλο. Με το καλό και στο γάμο.

ΓΑΜΟΙ

Ο **Σωτήρης Τσιούτσιος** του Παύλου και της Ευαγγελίας Παντεριάκη παντρεύτηκε την **Μαρία Λιναράκη** του Κωστή και Ελένης από το Νιο χωριό.

Να ζήσουν χαρούμενοι και ευτυχισμένοι.

ΑΡΜΕΝΟΠΑΙΝΕΜΑΤΑ

Στο πλάτανο ν' ναι το νερό
στοσ' Αφούκλες είν' οι μύλοι
μια κοπέλια Αρμενιανή
να τη φιλώ στα χείλη.

Οι Αρμένιοι πάλι βρίσκονται
πάνω στην εξουσία
γενούνε επιστήμονες
που γράφουν ιστορία.

Έχουνε τώρα Υπουργό
που 'ναι πρώτος τη τάξη
και δικηγόρους και γιατρούς
κι έχουν πολλά αλλάξει.

Κι ο Βενιζέλος ο τρανός
ο μέγας Κυβερνήτης
στο πλάτανο εμάζωνε
τσ' αρχές ούλης τσί Κρήτης.

Εβγάλαμε κατά καιρούς
άντρες επαναστάτες
απου επολεμήσανε
στα σύνορα τσί στρατές.

Εβγάλαμε κι Ιστορικούς
σα το Κριτοβουλίδη
διάδοχος ο Σύλλογος
και του χωριού στολίδι.

Στ' Αρμένους εις το πλάτανο
μια συντεκνιά θα κάμω
γιατί 'χει άντρες πιο γενιά
και γω με τσ' άντρες κάνω.

ΤΕΡΕΖΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΥΤΟΥΣΤΟΣ 2002

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Σπυρίδου Αρμενιανών Χανίων
"Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ"

Εκδίδεται με τη συνεργασία του Δημοτικού Διαμερισμού Αρμενίων

Εκδότης-Διευθυντής

Γιάννης Σ. Τσακιράκις
Σουλίου 124
173.42 Αγ. Δημήτριος
Τηλ. & Fax: 010-99.16.613
Email: jtsk@hol.gr
ISSN 1109-3056

Συντακτική Επιτροπή

Κουρομιχελάκης Βασίλης
Μπουρνάζος Χαράλαμπος
Τσακιράκις Γιάννης
Τσιτσιρίδου Ελένη
Χαλβαδάκης Γεώργιος

Αρμενιανές ιστορίες Το Κάπα Ντούε

Ανάμεσα σ' όλο τον κόσμο που παινόβγαίνει καθημερινά στο σπίτι του μπάμπια μου του Γιώργη, γιατί σαν εργένης ήθελε ειδικά τα βράδια να έχει οποσδήποτε παρέα, ξεχώριζε ο κύριος Σήφης, συγχωριανός και συνομήλικος του θείου μου όπως επίσης και εργένης μια και ο γάμος του δεν είχε ευτυχίσει. Όλες αυτές οι συμπτώσεις τον έκαναν τακτικό κι αγαπητό επισκέπτη.

Πληθωρικός στην εμφάνιση, χειροδύναμος και σκληραγωγημένος εξ αιτίας της δουλειάς του, μάλλον λιγόλογος σαν χαρακτήρας, συντηρητικός στη παρέα σπάνια ακολουθούσε τους υπόλοιπους στο κρασί. Κατά καιρούς όμως έπαιρνε κάποιες πρωτοβουλίες ή διατύπωνε κάποιες απόψεις που προκαλούσαν τα σχόλια των γνωστών του.

Κάποιο φθινόπωρο είχε γυρίσει απ' την Έκθεση της Θεσσαλονίκης. Εκείνα τα χρόνια η Έκθεση ήταν πραγματικά εξαιρετικό γεγονός, ακόμα και το ταξίδι στη Θεσσαλονίκη ήταν υπόθεση. Ειδικά εκείνη τη χρονιά, οι σοφιστικοί εξέθεταν κι ένα αντίγραφο του πρώτου δορυφόρου τους, του "σπούνικ". Λίγες μέρες μετά την επιστροφή του, ο κύριος Σήφης, έτσι τον φωνάζαμε πάντα εμείς τα παιδιά, βρίσκεται σπίτι μας, πίνει καφέ με τη μητέρα μου και τα λένε:

Και τι είδες Σήφη στην Έκθεση; ρωτάει η μητέρα μου.

Καμμένη Τασία σώθηκα.

Δηλαδή;

Σώθηκα καμμένη Τασία σώθηκα... δεν φαντάζεσαι...

Λέγε βρε Σήφη τι έγινε;

Κάπα Ντούε Τασία Κάπα Ντούε, τίποτα άλλο δε σου λέω.

Τι είναι αυτό;

Βάζεις μια σταγόνα πάνω στη λαδιά και η λαδιά φεύγει, εξαφανίζεται ησούχασα... επιτέλους...

Ήταν χειμώνας, μάλλον στη γιορτή του πατέρα μου, περασμένα μεσάνυχτα, κάποιον καλεσμένον είχαν ήδη φύγει όταν μαζί με τα ξαδέρφια μας ακούσαμε απ' το δωμάτιο μας κάτι φράσεις όπως: "θα σου κάνω, θα σου δείξω...". "Μη λες πολλά γιατί θα βρεθείς ανάσκελα" και άλλα τέτοια από το σαλόνι που ήσαν οι μεγάλοι.

Τρέξαμε και τι να δούμε; Τον κύριο Σήφη και έναν απ' τ' αδέρφια της μητέρας μου όρθιους να βγάζουν τις γραβάτες τους, να ξεκουμπώνουν τα μανίκια τους και να ετοιμάζονται για αγώνα πάλης.

Πολλές φορές σ' αυτή την παρέα γινόταν λόγος για τη σωματική δύναμη του Σήφη, κάτι που ο μπάμπιας μου αυτός, με σωματική διάπλαση πάνω του μετρίου αλλά πάντως πιο μικρόσωμος απ' τον αντίπαλο του, αφύσ όπως ήταν δεν άντεξε ν' ακούει και να ξανακούει. Ο θείος μου λοιπόν είχε προκαλέσει, με τη γενικότερη ανοχή, ίσως και παρότρυνση, τον κύριο Σήφη σ' αυτή την αναμέτρηση έτσι κι αλλιώς εκείνο το καιρό το αλκοτέστ ήταν άγνωστο, η παρέα είχε πει χωρίς καμία προφύλαξη. Θυμάμαι τους δύο συγχωριανούς μας αντικριστά με το ένα πόδι προτεταμένο, τα χέρια ανοιχτά έτοιμα να γραπώσουν τον αντίπαλο και τη μητέρα μου σε ρόλο πυροσβέστη να ματαιοποιεί προσηλαθώντας να βάλει τάξη. Παρά την αντίσταση του μπάμπια μου ο κύριος Σήφης τον ξάπλωσε σχετικά εύκολα στο χαλί αλλά βέβαια αυτό ήταν δευτερεύον αφού για όλους ήταν μια αξέχαστη βραδιά χωρίς νικητές και νικημένους.

Ανήμερα του Ευαγγελισμού, μεσημέρι, είμαστε στο Φάληρο καλεσμένοι του μπάμπια μου του Γιώργη. Το τηγάνι έχει βρει το μεπλά του και δεν προλαβαίνει να βγάλει μπακαλιάρο γιατί μ' αυτό το φαγητό κανείς στη παρέα δεν έχει τη παραμικρή αντίρρηση. Κάποια στιγμή λέει ο κύριος Σήφης: Κι ένα άλλο καλό με τον τηγανητό μπακαλιάρο είναι ότι καθαρίζει τα νεφρά! Δεν καταλάβαμε τι ήθελε να πει αλλά και δεν ρωτήσαμε. Μερικές μέρες αργότερα μου το εξήγησε ο μπάμπιας μου. Ο Σήφης με τόσο νερό που πίνει μετά το μπακαλιάρο και τόσο συχνά που πάει προς νερού του, βλέπει τα όυρα του διανγή και σου λέει "δε μπορεί, ο μπακαλιάρος καθαρίζει τα νεφρά".

Υ.Γ. Σκόπιμα δεν αναφέρω το πραγματικό όνομα του πρωταγωνιστή, ούτε και λέω περισσότερα για τη δουλειά του ή την οικογένειά του.

Χρήστος Ιωάννου Τερεζάκης

Η "Ε" ζητάει συγγνώμη από τους αναγνώστες της για την καθυστέρηση του τεύχους που έχετε στα χέρια σας, καθυστέρηση η οποία οφείλεται στις εκλογές για την Αυτοδιοίκηση και στην επιθυμία μας η έκδοση της "Ε" να μην συμπέσει χρονικά μαζί τους. Όσον αφορά το επόμενο τεύχος, ενημερώνει τους αγαπητούς συνεργάτες της ότι η ύλη που θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 20 Νοεμβρίου 2002.

ΜΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ, ΤΟΥ 1951, ΣΤΟΥΣ ΑΡΜΕΝΟΥΣ

Η φωτογραφία που δημοσιεύουμε, είναι ένα μοναδικό φωτογραφικό ντοκουμέντο της, πριν από μισό και πλέον αιώνα, πολιτισμικής ζωής του χωριού μας.

Πρόκειται για θεατρική παράσταση με τα ούλα της, η οποία δόθηκε στον Αύγουστο του 1951 στον ατελείωτο τότε ναό του Αγίου Νικολάου, στον οποίο, ο εφημερος «θίασος» των νέων παιδιών του χωριού «ανέβασε» με «σκηνοθέτη» την Μαρία Νικ. Σκανδάλη και «γενικό διευθυντή» την Κατίνα Μιχ. Παπαγιαννάκη, δύο έργα.

Ένα έμμετρο ηρωικό, και, στη συνέχεια, χωρίς διάλειμμα, μια σπαρταριστή κωμωδία, όπου ενθουσίασε κι εντυπωσίασε το γνήσιο και πηγαίο σατιρικό ταλέντο του Αντώνη Κ. Φραντζεσκάκη. Εντυπωσιακό ήταν και το παίξιμο με την άνεση που είχε στη σκηνή, το παράστημα και την άρτια υποκριτική της, η Αιμιλία Γεωργ. Χαλβαδάκη, στον ρόλο της Νίκης, καθώς και η Κλειώ Γεωργ. Φρεσκάκη.

(Η Αιμιλία διέσωσε και την φωτογραφία του θιάσου, της οποίας είχε την καλοσύνη να μας χαρίσει αντίγραφο, απ' όπου και η πιο πάνω δημοσίευση. Την ευχαριστούμε θερμά και απ' την θέση αυτήν).

Εδώ θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι για την εποχή εκείνη, θεατρική παράσταση σε χωριό, με συμμετοχή πλείστον κοριτσιών, σε έργο κωμικό, που παίζτηκε, επιπλέον σ' εκκλησία μέσα, έστω κι αν απέβλεπε στην συγκέντρωση χρημάτων από τις πωλήσεις των εισιτηρίων (τα οποία μάλιστα έγιναν ανάρπαστα), ήταν υπόθεση πολύ τολμηρή και προκλητική, γι' αυτό και πολλοί γονείς των κοριτσιών - «ηθοποιών» αρνιούνταν να επιτρέψουν στις κόρες τους «να κάνουν τσι θεατρίνες». Και χρειάστηκε, για ν' αλλάξουν γνώμη, να επιστρατευθούν γυναίκες οι οποίες έχαιραν υπολήψεως και γενικού σεβασμού, όπως οι δασκάλες Κατίνα Μιχ. Παπαγιαννάκη και Μαρία Νικ. Σκανδάλη, η Κλειώ Κωνστ. Φραντζεσκάκη, η Γιάτραινα η κυρία Στέλλα, κ.ά.

Ο Γιάννης Γεωργ. Προεστάκης, καλός «ηθοποιός» της θρυλικής εκείνης παράστασης, θυμήθηκε και μας είπε μερικούς στίχους του έμμετρου ηρωικού έργου τους οποίους παραθέτουμε πιο κάτω. Τον ευχαριστούμε πολύ κι απ' αυτήν εδώ τη θέση.

Τους πρώτους στίχους εκφώνουσε, κρυμμένη πίσω από έναν μπερντέ, η Νέλλη Παπαγιαννάκη:

«Ψηλά στην άκρη του βουνού και σε φωχού καλύβα,
σκυμμένοι κάτω, κάθονται στο χορταριού τη στοίβα,
γέρος με κάτασπρα μαλλιά και κάτασπρα τα γένια,
και πλάι κάθεται μια γριά που τα μαλλιά της φαίνονται ασημένα
[.....]

Και ο «ηθοποιός» που ήταν ο Μανώλης Καβρουλάκης, σημερινός προτοπρεσβύτερος:

«Σήκω και βάλε στη φωτιά, γυναίκα, κι άλλα ξύλα,
ίσως ο γιός μας να 'ρχεται, άκου γανγίξ' η σκύλα»
[.....]

Μερικά από τα πρόσωπα της φωτογραφίας:

Ο Γιώργος Μιχ. Παπαγιαννάκης, όρθιος, στην τελευταία σειρά με κοστούμι, γραβάτα και ρεμπουμπλικά (προφανώς του πατέρα του, του Μιχαλάκι). Δεξιά του Γιώργου ο Γιάννης Γεωργ. Προεστάκης, ενώ αριστερά του Γιώργου, με σκούφο, ο Αντώνης Χρ. Νικητάκης (τον αδελφό του τον Γιώργη, πολύ καλό σατιρικό της παράστασης, δεν μπορέσαμε να τον διακρίνουμε). Λίγο πιο πέρα, δεξιά του Γιάννη Προεστάκη, είναι ο Γιάννης Γεωργ. Μπουντάκης. Από την δεξιά πλευρά της φωτογραφίας στην ίδια σειρά διακρίνονται ο Νίκος Εμμ. Σκανδάλης και, μετά από ένα πρόσωπο που δεν διακρίνεται καθαρά, ο Μανώλης Δημ. Καβρουλάκης (με σκούρα φορεσιά, και μετά από ένα άλλο μη διακρινόμενο πρόσωπο, η Αιμιλία Τσιργώτη. Στο κέντρο διακρίνονται οι δύο πρωταγωνίστριες Κλειώ Γεωργ. Φρεσκάκη και, αριστερά της, η Αιμιλία Γ. Χαλβαδάκη με κορώνα στο κεφάλι ως Νίκη καθώς ήταν στην παράσταση, ενώ πλάι της, μετά τον Αντώνη Χρ. Νικητάκη, ντυμένη στα λευκά είναι η Κούλα Μανταδάκη. Ανάμεσα στην Κλειώ και την Αιμιλία, η δασκάλα Κατίνα Μιχ. Παπαγιαννάκη και λίγο πιο πέρα, η δασκάλα επίσης Μαρία Νικ. Σκανδάλη.

Στην πρώτη σειρά, η τρίτη από τα δεξιά με την ταινία είναι η Ελευθερία Ανδρ. Τσακίρακη. Διακρίνεται επίσης πάνω από την Μαρία Σκανδάλη, ο Αντώνης Κ. Φραντζεσκάκης, με λευκό κοστούμι, γραβάτα και ψαθάκι (προφανώς του πατέρα του, του Κώστα, ο οποίος ήταν πάντα ντυμένος άγος).

Τελειώνοντας, παρακαλούμε τους αναγνώστες να μας στείλουν συμπληρωματικά ή διορθωτικά, στοιχεία για τα πρόσωπα της φωτογραφίας.

X.M.

«Φροσύνη, ποιος σου φαίνεται να 'ν κάλλιο παλληκάρι
στο σείγμα κ' εις το λύγισμα κ' εις της αντρείας τη χάρι;
στο σείγμα κ' εις το λύγισμα στο ζώσμα των αρμάτων
στ' αρχοντικά αναρρίμματα κ' εις της αντρείας το νάτο,
και ποιός με διώμα κάθεται, και το κορμί δεν κλίνει
την όρεξί σου πε μου τη, να ζης και σύ, Φροσύνη».

(Ερωτόκριτος, Β 1319-1324)

Τους στίχους αυτούς του Ερωτόκριτου μας θύμισε η πιο πάνω φωτογραφία, η οποία έφερε στη μνήμη μας κι άλλους παλιούς λεβέντες ομορφάντρες χωριανούς, που οι ωραίες μορφές τους είναι χαραγμένες βαθιά στη μνήμη εμάς των παλιότερων: του Παπαδοσταύρου, του Καβρουλοδημητρή (πατέρα του Ζαχάρη), του Γιώργη του Βαγιωνή, του Μάνωλα, του Λιονή, του Θεοδόση, του Προεστού του Κωστή, του Νικολάκι του Ξεροστερνανιανού, κι άλλων πολλών και διαλεχτών Αρμενιανών.

Εδώ στη φωτογραφία: αριστερά ο Παντελής Κ. Τερεζάκης (1882 - 1964) αδελφός της Ζαχαρένιας Δετοράκη. Δεξιά ο Νικόλας Δημητρ. Πριπάκης (1881-1956).

Η φωτογραφία ανήκει στην Κατίνα Μαρκ. Καραγιαννάκη, της οποίας η μητέρα ήταν αδελφή του Πριπονικολή. Η Κατίνα, η καλή μας αυτή χωριανή, είχε την καλοσύνη να μας παραχωρήσει αντίγραφο της φωτογραφίας (που την έχει σε κάδρο στο σπίτι της) απ' όπου προέρχεται και η παραπάνω δημοσίευση. Την ευχαριστούμε θερμά κι απ' αυτήν εδώ τη θέση.

X.M.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΤΟΥ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ

Αναρρίμματα = οι κινήσεις του σώματος, το παράστημα.

Διώμα = η καλή εξωτερική παράσταση, το καμάρωμα, η ευγενής όνις και η σεμνή εμφάνιση προσώπου.

Νάτο = κινήσις κομψή του σώματος.

Όρεξι = επιθυμία, διάθεσις.

[Σταφάνος Ξανθουδίδης (1864-1928)]

Η ροδαρά μας

*Ρόδο σου στέλνω μάθια μου, του ρόδου κάνω χάρη
απ' τη δικιά σου ομορφιά κι εκείνο για να πάρει*

αντινάδες

Καμάρα καν' η μέση σου, και κύκλο τα μαλλιά σου,
κι ένα ζευγάρι ροδαρές είναι τα μάγουλά σου.

Αλάργο σου κι αλάργο μου, μακρά σου και μακρά μου.
φωτιά βαστούν τα ρούχα σου, μην κάψουν τα δικά μου.

'Αχι και να' χα μια ρακή και τέσσερα στραγάλια,
να τραγουδώ ως το πρωί με δίχως παρακάλια.

αθαρογλωσσίδι

Η σκυιά η διπλή, η διπλοτριπλογυριστή
κάνει τα σύκα τα διπλά
τα διπλοτριπλογυριστά
πάει ο σκύλος ο διπλός
ο διπλοτριπλογυριστός
να φάει τα σύκα τα διπλοτριπλογυριστά.

θιβολές

Ο... «Ψωλότατος πρίγκιπας

Ο πρίγκιπας Γεώργιος που ήρθε, με εντολή των Μεγάλων Δυνάμεων, το 1898, ως Ύπατος Αρμοστής Κρήτης, συνήθιζε να βγαίνει συχνά, με τη συνοδεία του, για επισκέψεις στα κρητικά χωριά. Σε ένα απ' αυτά, το Βαρούπετρο, ζούσε τότε ο Καπετάν Γιάννης Μηλωνάκης, ο οποίος αποκαλούσε τον υψηλό επισκέπτη «Πρίντσιπά μου». Πράγμα που ο τσαρομαθημένος ηγεμονίσκος θεωρούσε ως έλλειψη σεβασμού και ανεπίτρεπτη οικειότητα, γι' αυτό και ζήτησε από το γέρο καπετάνιο να τον αποκαλεί «Υψηλότατο», όπως έκαναν όλοι. Κι ο γέρος, που δεν κατάλαβε αυτήν την επιθυμία του πρίγκιπα, του απάντησε:

-Μα δεν μου πάει καλά, Πρίντσιπά μου να σε λέω «Ψωλότατο».

Να προσφωνεί δηλαδή τον πρίγκιπα «Υψηλότατο».

(Στοιχεία γι' αυτό το περιστατικό πήραμε από το βιβλίο του Μίνου Ζ. Νικολακάκη «Πρόσωπα και τύποι των παλιών Χανίων». Χανιά 1969)

*Τη Ροδαράς τούτης τη ρόδα
τα κορφολογά 'πο τα περβόλια.
Ο Χαράλαμπος Ελευθεροπολίτης*

όγου χάριν

Τούτος ο τόπος

Τούτος ο τόπος
είν ένας μύθος
από χρώμα και φως
ένας μύθος κρυφός
με τον κόσμο του ήλιου δεμένος.
Καθ' αυγή ξεκινά
ν' ανταμώσει ξανά
το δικό του αθάνατο γένος.

'Ετσα μου δούδει ο διάολος, να κάμω ένα γύρο,
και να βρεθώ σ' ένα λεφτό στου βαρελιού τον πύρο.

Εφαε η πέτρα το σκονί, ανάσυρε και σύρε,
κι εφάγανε τα νιάτα μου οι κοπελιές κι οι χήρες.

ινίγματα

'Ενας φορτώνει, εννιά ξεφορτώνουν
δου κερνούνε, κι ένας πίνει και μεθεί

(ορθή οι ιαληχας αογο απ
ηχαβ οαδ 'βλιασσηακλζ βελμη ηλαζ ιο 'οαλοφελω οτ)

Να τη δεις να φοβηθείς,
να τη φάεις να φραθείς.

(οθρηκλω Η)

αροιμίες και γνωμικά

Με τον άτεχνο τον άντρα
η κοιλιά παίζει νταούλι.

Δεν είν' αβγό, μόνο το' καμ' η γιόρνια.

Ερωτικός λόγος

Πόσο πολύ σε αγάπησα εγώ μονάχα ξέρω
Εγώ που κάποτε σ' άγγιξα με τα μάτια της πούλιας
και με τη χαιτή του φεγγαριού σ' αγάλιασα
και χορέψαμε μες στους καλοκαιρινούς κάμπους
πάνω στη θερισμένη καλαμιά

[.....]

Χρόνια και χρόνια πάλεψα με το μελάνι και το σφυρί
βασανισμένη καρδιά μου.

Με το χρυσάφι και τη φωτιά για να σου κάμω ένα
κέντημα

'Ενα ζουμπούλι πορτοκαλιάς

Μιαν ανθισμένη κυδωνιά να σε παρηγορήσω [...]

Νίκος Γκάτσος (1911-1992)

☞ συνέχεια από τη σελίδα 1

να τ' αποβγάω από το σπίτι. Γιατί, ως ήρθανε, πιάνει και ρωτά το φιλιότσο η κοπέλια, άνε τ' αποκρατεί, λέει, κιαμιά τσίχλα, απ' αυτές που των εμοιράσανε στ' αερόπλανο.

-Πιάσε μου, τση κάνει, τη **μπανάνα** μου.

Ντε, διάολο, ντε, κάνω με το νου μου.

Είντα 'ναι, μωρέ, τούτες οι αδιάντροπες κουβέντες που λέει ο φιλιότσος, στη γυναίκα του, ομπρός στο ντάντο του μάλιστα, ο μόρτακας! Να του πιάσει, είντα να του πιάσει ομπρός μου κιάλας, τ' αφορεσμένο! Γιατί, ως θαν εκατάλαβες, αναγνώστη, ο νους μου ο χωριάτης επήγε στο μαραφέτι μας των αντρών, και πως αυτό της τ' **λεγε** αναγυριστικά, σαν εγύρευε την... μπανάνα να του πιάσει, ο **αλιανάρης!** Εξηγήσανέ μου όμως, πως «μπανάνα» στα σημερινά, π' ο Θεός να τα κάμει ελληνικά, θα πει, λέει, παραδοσκακούλα, που τη ζώνουνται στη μέση, πάνω από τη φλούμπα κι επιτή κρέμεται στον αφαλό από κάτω κι εκειά 'χουν το θησαυρό τους τον ευρωπαρά.

**ΟΙ ΤΣΙΧΛΕΣ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ
ΚΙ ΟΙ... ΚΙΚΛΕΣ**

ΚΑΙ ΤΑ ΣΦΗΝΑΚΙΑ ΣΤ' ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ

α και την τσίχλα πάλι που του γύρευ' εκείνη!

Είντα δαινόμου τσίχλες μοιράζουμε, μωρέ, και πού στο διάτανο τα βρίζσκουνε να τα κυνηγούνε τόσανα μιλιούνια τα πουλιά, και που το ψήνουνε ούλο τούτονα το πράμα στ' αεροπλάνα, να το 'χουνε ζεστό την ώρα που το τρατέρουνε, γιατί, διάολε, τσίχλα κρυγιά κι απακισμένη είναι σα να τρώεις νερόβραστα παπούδια. Εκατάλαβα όμως στο τέλος, πως **άλλα** εννοούσανε μ' αυτά τα αναγυριστικά που μιλούσανε, κι **άλλα** 'βανε εμένα, στη παλιάς κοπής ο νους. Γιατί βέβαια, άμα γρικώ να μου λένε νερό, ο νους μου, ως είναι φυσικό, πάει στο νερό του ποταμού, του πηγαδιού και της βροχής, κι όχι στσι κατσιγάρους και τα νερόλαδα, εξόν, με το συμπάθιο, το κατροπυλιό. Εντό το λέει, από ντροπή κι ευγένεια, «το ψυλό μου νερό». Καθώς λέμε και τον μανισμένο απού κατεβάζει τα καντήλια από τη μανητά του, πως είναι «στσι γλύκες του».

-«Στσι γλύκες σου είσαι πάλι, Σταυρουλιό μου» έλεγε η Φραγκιουδασταυράκαινα τ' αντρούς της του Σταύρακα, κάθε που δαμονίζοντανε από την αναπαραδιά, και την εξυλοφόρτωνε με τον τρίφτη του φούρνου, γιατί λέει τον επλάνεψε και τον έβαλε στο στεφάνι, κι από τότες, ούλο κοπέλια, σαν την κουνέλα, του γεννά, και: «Πού να βρίσκο, μωρή, να τα ταιζώ τόσανα στόματα; Ορσε κι ένα παλαμίδι για μπροστάντζα, το επίδομα που σου τάζει το γκουβέρνο πως θα σου δώσει για την πολυτεκνία!

Μα να γαίηρομε στσι τσίχλες, απού δεν είναι, μου' πανε, τσίχλες τα πουλιά που κυνηγούν οι κυνηγοί στα λιόφωτα, παρά μαστίχες λέει.

Κίχλες τσι λεν' αυτές, και τσ' αναμασούσανε κι οι δυο τους, σαν τζι προβατίνες και τσ' αίγες, π' αναχάσουνε το βράδυ τη βοσκή τη μέρας.

Σαφίς τέτοια κουβενδιάζανε στην ανεμόγλωσσά τους. Είντα «φλάντζες» εκαιγανε, κι ύστερα **λέγανε** πως «εκαραφλιάζανε». Κύριος οίδε είντα σημαίνουν και τούτα τ' αλαμπουρνέζικα. Είντα «κολλητέ μου» κι **άλλα** τέτοια μωριστικά τσι γλώσσας **έλεγ'** η φιλιότσα τσ' αντρούς τση, που 'γω, ως τα πρωτάκουσα, αφρουλάντισια, γιατί τα πέρασα βέβαια, **αλιανάρικα** λόγια κι ετούτα.

-Γρίκα, κάνω με το νου μου. Γρίκα μωρέ, ν' αποκαλεί το χαμιλοβλεπούσκο κοπελιόδακι, «κολλητέ μου», τον άντρα τζή! Λέγονται, μωρέ, **όξω** από το κρεβάτι όπου γίνονται, τέτοιες πράξεις; Εξηγήσε μου όμως γελώντας ο **Μιχαλάκις**, ως είδε τ' αμάτι μου αγριεμένο, πως αυτή η κουβέντα είναι τιμητική τ' αντρούς, γιατί θέλει να πει δικολογιά μου κι αγώριστε άνθρωπέ μου!

Και σα να μου τα κάμανε λιανά τούτα πάλι τα τσιτσέκια τσ' ανοστόγλωσσάς τωνε, και μου 'πανε πως μοιράζουμε στ' αερόπλανα μαστίχες, που εδά τσι λένε, στη νέα σολομωνική, **κίκλες**. Κίκλες λέει, -αντίς τον αστακό την καραμέλα, που βγάνανε παλιά σε δίσκο με την τσικουδιά στσι βίζιζες - τρατάρουν εδά στ' αερόπλανα οι αεροπλανοσυνοδοί, κι όχι τσίχλες πουλιά.

-Τότες, **τόνε** λέω, θα σου βγάνουνε και τσικουδιά με τον καινούργιον αστακό, την κίκλα ως τήνε λέτε.

-«**Σφηνάκια**» κερνούνε, μου κάνει, γελώντας πάλι, ο **Μιχαλάκις**.

-Κι είντα 'ναι πάλι τούτα τα παλουκάκια τα σφηνάκια; Κουτσούρια σάσε βάνουνε να σκίζετε με τη μανάρα στ' αεροπλάνα, και χρειάζεστε σφηνές; Άμα την άλλη βόλτα, με το καλό, ξανάρθετε στο χωριό, να μου βαστάτε κι εμένα ένα δυο απ' αυτάντα τα σφηνάκια να τα δοκιμάσω με την μανάρα μου.

-Αυτά, ντάντο μου κάνει, ξεχαχαισμένος ο φιλιότσος, είναι ευρωπαϊκά πιστά, δυνατά σαν την φωτιά, και δεν τα σηκώνει ο κάρδας τω μεγάλω, που θα των τονε ξεφλουδίσουν, γιατί τα κάνουνε ανακατερά κοχχέλι τζίνα, βότικες και ούισκια.

-Μωρ' εσείς! Μήμπανα 'ναι πράμα χασίσια τούτα τ' ανακατωμένα ούισκια, και σάσε κάμουνε χασικλήδες οι πεζεβέγκηδες, χωρίς να το πάρετε χαμπάρι;

Γελούνε τα κοπέλια, έχει το χάζι του ο γέρος θαν ελέγανε, ως εσηκώθηκαμε να πάμε για ύπνο, γιατί' οι κοκόροι αρχιζίναν να λαλούνε και τα μάθια μας να καμούνε.

**ΟΙ ΧΟΡΤΑΡΟΥΔΕΣ ΡΟΚΑΛΕΣ
ΚΙ ΟΙ ΠΑΠΑΡΟΚΑΛΕΣ**

πήγα κι εγώ στην κάμερά μου κι έθεκα να κοιμηθώ. Μα με το σκατόπιστο τον προστάτη και τη συχουριά που μου φέρνει, εσηκώθηκε σε λιγάκι να πάω προς νερού μου, και γρικώ τα κοπέλια να πετούνε αγριεμένες κουβέντες από το διπλανό καμεράκι για τη ρόκα το χορταρικό, που εδά, ως εφωνάζανε, ούλοι γινήκανε «**ροκάδες**» λέει, «**σκληροί ροκάδες**» οι πολιτικοί. Κι ύστερ' από λιγάκι, που των είχε περάσει, ως φαίνεται, ο θυμός, άκουσα να ξεκαρδίζονται στα χάχανα, για ρόκα πάλι μιλούσαν και «**ροκάδες**» παπάδες, «**παπαδοροκάδες**» μνημονεύανε ξεχαχαισμένοι στα γέλια.

Εγώ, απήτις έκαμα τη «δουλειά» μου, κι εγάηρα στην κάμερά μου, έπιασα και το ντουσουντζι το πράμα, μ' άκρη δεν εύρισκα. Ωσπου ξημέρωσε και μαζωχτήκαμε στο τραπέζι να πιούμε τη φασκομηλιά μας, με το παζιμάδι, τον αθότυρο και την αλατσολιά.

«Για τούτονα 'μαι γω κακός, για τούτονα μανίζω, γιατί θωρώ παράξενα και δεν τα νταχαντζίζω».

Και που να 'ζης, μακαρήτη Στρατή, τραγουδιστή της μαντινάδας αυτής, **νάζης** και να θώρειες, ετούτους τσ' ανταγιαντιστους...

Πρωτό τότες τα κοπέλια:

-Είντα 'ναι, **τόνε** κάνω, οι «ροκάδες» κι οι «παπαδοροκάδες», που μ' αυτούς ταχαπαλεύγατε στην κουβέντα σας ούλη νύχτα και γρικούνταν οι φωνές σας από το σόχωρο; Χορταρούδες μαζωχτάδες τση ρόκας είν' αυτοί; Και τόσανα ζήτηση έχει εδά τούτο τ' ανεμόχορτο, και πήρανε τα πλάγια παπάδες και πασάδες του γκουβέρνου να την κυνηγούνε;

Γελούνε τα κοπέλια, θωρώ το **Μιχαλάκι** να χαμηλώνει τη φωνή και να λέει, γνωρίζοντας πως δεν καλογρικώ, και 'γω τον άκουσα τον μπερμπάντη, τση φιλιότσα:

-Μπι νυχτωμένος, αρχαίος είν' ο γέρος. Και πως θα τα βγάνει πέρα εδά με τον ευρωπαρά, που θα τόνε μαδιούνε στα πάρε δώσε οι εμπόροι.

-«**Ντάντο**», μου κάνει φωναχτά, «καταφέρνεις τα, και βρίσκεις άκρη εδά με τα' **αλλαξοπαραδιλίκια** τση παλιάς με την καινούρτα μονέδα».

-Εξορίστηκε καλά στην αρχή, μα μ' έσωσε το μηχανιατσάκι απού ψούνισα από τη χώρα, όπου μπήκα για να σηκώσω λεφτά από τον λαδομαγατζέ τ' Αντρουλάκη. Κι από τότες μ' έχουνε προφέσορα ούλ' η γερουσία στο χωριό. Μόνο να τελειώνομε την κουβέντα, να πάω να βάλω τα στιβάνια μου, και να πεταχτούμε, πριν πιασ' η ζέστη, ως τσ' Ασπρούγους, να βρούμε κιανέν' απίδι κι αμύγδαλο. Και να σάσε τραγουδήξω, για τη χαρά που μου δώκετε που ήρθετε στο χωριό, δυο μαντιναδάκια του καιρού μου για τη φιλιότσα!

Εκεία που χύνουν το γυαλί και βάνουν το κρουστάλι, εκειά τα ζωγραφίσανε τ' αγγελικά σου κάλλη

Επήρες χρώμα του ρογδιού και λάμψη από το γιόνι, κι επήρες καμαρόφρουδο από το χελιδόνι.

Κι **άλλα** δυο του φιλιότσου μου:

Κι άλλους λεβέντες έτυχε να κάμω συναλλάικι, μα η προτιά τση λεβεντιάς μόνο σ' εσέν' ανήκει.

Θαυμάζωμ' όντε πορπατείς, πως δεν ανθούν οι ρούγες, και πως δε γίνεσ' αετός με τσι χρυσές φτερούγες.

Ο ΜΠΟΥΡΙΚΟΣ ΤΣΗ ΦΑΝΗΣ

Ο Μπουρικός, ο πάλαι ποτέ εθνικός μεταφορέας, μεταφέρει τη Φανή στα Μαραγκουδιανά

**Πάντα μας με το καλό να σμίγουμε
Ο ΓΕΡΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ**

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ»

Η διάσωση της ιστορικής μνήμης και της εθνικής τιμής

Ως ένας από τους πρώτους που έζησαν από κοντά τον αγώνα, την αγωνία, την πίστη και την ελπίδα των ανθρώπων που συνέλαβαν την ιδέα της συστάσεως του Ιδρύματος Βενιζέλου, θέλω να καταθέσω την συγκίνησή μου που ένα τόλμημα, το οποίο όταν ξεκίνησε ως σκέψη μπορούσε να εκληφθεί και ως φανταστική υπόθεση αλαφροϊσκιωτών ιδαλγών και μονομάχων ανεμόμυλων: να συσταθεί, δηλαδή, εθνικό – αν ήταν δυνατόν! – ίδρυμα ερευνών και μελετών της ζωής, της εποχής και του έργου του Ελευθερίου Βενιζέλου, έγινε πραγματικότητα!

Και η πρώτη συγκομιδή είναι ήδη πλούσια από μεστό καρπό / μάλαμα πολιτισμού, που έμπειροι εργάτες – ερευνητές άρχισαν κιόλας να συλλέγουν και να συσσωρεύουν στους σιτοβολώνες του Ιδρύματος.

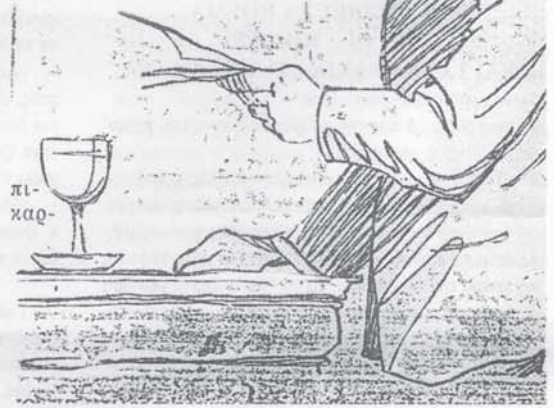
ΧΑΡΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΧΑΝΙΑ

Έργο ευφρόσυνο και ελπιδοφόρο, καθώς συντελείται σε μέρες που άλλοι αέριδες φυσούν στα σταυροδρόμια του κόσμου, όπου έμποροι – μεγάλοι, μικρομεσαίοι, μικροί και τιποτένιοι – παντός ιερού και οσίου και αργυραμοιβοί αξίων ηθικών που τις μετατρέπουν σε αξίες συναλλαγής και μέσα αθεμίτου πλουτισμού, στροπεδεύουν και βασιλεύουν, κι όταν άλλα είναι τα ρεύματα που επικρατούν. Πάντα όμως οι τολμηρές ιδέες, οι βαθιές τομές και οι μεγάλες μορφές της Ιστορίας – ο ίδιος ο Βενιζέλος και το έργο του, ο Καποδίστριας κι ο Τρικούπης – κόντρα στα ρεύματα, τους σύριους ανέμους, τους συρμούς και τους ευήκοους από τα πλήθη, λαϊκισμούς, πορεύονται.

Η σύσταση του Ιδρύματος Βενιζέλου αποτέλεσε, αναμφίβολα, χαράς ευαγγελία για τα Χανιά, όπως «ημέρα ευαγγελίας εστίν» και η ημέρα αγοράς για το Ίδρυμα και χάρη στο Ίδρυμα του σπιτιού του στη Χαλέπα, που γλύτωσε την τελευταία στιγμή από θανάσιμη κι ατιμωτική για όλους μας, κι ιδιαίτερα τους Χανιώτες, απειλή:

Να εκποιηθεί δηλαδή σε κερδοσκοπικές επιχειρήσεις αδιάστατες, ελληνικές ή πολυεθνικές, οι οποίες δεν θα το μετέτρεπαν βέβαια σε στέγη Γραμμάτων και Κα-

λών Τεχνών ή σε μουσείο μνήμης Ελευθερίου Βενιζέλου και έδρα βενιζελικών σπουδών, αλλά σε κοσμοπολίτικο θέρετρο ψυχαγωγίας, χαρτοπαζιάς και ασχημοσύνης, άξεστων, επί το πλείστον, λεφτάδων της Υψηλίου, όπως εγλύτωσε της εξαγοράς και η διπλανή οικία Βλουμι. Κινδυνεύουν όμως και πρέπει, πάση θυσία, να διασωθούν διπλανά γαλεπιανά κτήρια μνημεία της Κρητικής Ιστορίας, τα οποία συνθέτουν, όπως έχει επισημανθεί από το Ίδρυμα, δυσεύρετο κάλλους αρχιτεκτονικό σύνολο, σε ένα ευρύτερο περιβάλλον, που επί μακρόν αντιστάθηκε σε πονηρές «αξιοποιήσεις», αντιαισθητικές «ανακαινίσεις» και «ανυπαγογικές» επιχειρήσεις. Και αποτελεί χρέους δικαιοσύνης η αναφορά κι εδώ, ότι για την αποτροπή της εκποίησης, αλλοτρίωσης και βεβήλωσης του σπιτιού του Βενιζέλου και διασυνμού της εθνικής τιμής, οφείλομε χάριτες πολλές στο νεαρό Ίδρυμα και την ακάματο και ικανή διεύθυνση του, καθώς και στον Χανιώτη Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, που βρήκε τρόπο να εξοικονομήσει το υπέρογο

για τα οικονομικά του Ιδρύματος ποσόν, και να εξαγοράσει για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου το σπίτι-σύμβολο. Εξασφαλίζοντας έτσι, εκτός των άλλων, και την ιδανική στέγαση του Ιδρύματος αυτού, που ξεκινά και δρα με έμβλημα και επωνυμία τον Βενιζέλο, το οποίο απαιτεί, βέβαια, και ενδίαίτημα προσήκον, επιβλητικό και... βενιζελικό.

ΑΝΤΙΧΑΡΗ ΣΤΟΝ ΒΕΝΙΖΕΛΟ

Η πράξη συστάσεως του Ιδρύματος Βενιζέλου με εθνική εμβέλεια και εθνική πλέον, κατακτημένη με το σπαθί του, ακτινοβολία, σύγχρονες επιστημονικές προδιαγραφές στην οργάνωση και εφαρμογή ιστορικής μεθοδολογίας στο έργο του, καθώς και η σωτηρία του σπιτιού/μνημείου της Κρητικής Ιστορίας και «τρισαγαπημένης» εστίας του μεγάλου πολιτικού, αποτελεί και μια «αντίχαρη» της φιλόστορος κοινωνίας και της Ελληνικής Πολιτείας, στον Ελευθέριο Βενιζέλο, ο οποίος, πριν από ενενήντα κοντά χρόνια, ανταποκρινόμενος σε αγωνιώδη έκκληση του Γιάννη Βλαχογιάννη, ίδρυσε τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, διασώζοντας έτσι την κιβωτό της νεότερης Ελληνικής Ιστορίας, ανεκτίμητης αξίας ιστορικά μνημεία «των οποίων η εγκατάλειψις, η φθορά και η εξακολουθούσα καταστροφή κατασχύνουσι την Ελλάδα» καθώς έγραφε σε σχετικό «σημειώμα» του ο ονομαστός λόγιος.

Η απόφαση του Βενιζέλου για την ίδρυση των Γ.Α.Κ. λαμβάνεται σε μιαν εποχή, που κατά την «κοινή λογική», και την δίχως πνευματικούς ορίζοντες πο-

λιτική, άλλες ήταν οι άμεσες ανάγκες και οι εμφανείς προτεραιότητες της στιγμής. Ο Βενιζέλος όμως έβλεπε μακριά, και διέθετε, εκτός από σπάνια ιδιοφυΐα, και παιδεία βαθιά, θεμελιωμένη στις ανθρωπιστικές σπουδές (τις οποίες και ερασιτεχνικά έστω, αριστοτεχνικά όμως υπηρέτησε με την θαυμαστή μετάφραση του Θουκυδίδη, σε ώρες μάλιστα μεγάλης δοκιμασίας «δι' υπόμνησιν εαυτού και προς ωφέλεια άλλων», ως θα έλεγε ο Μάξιμος ο Ομολογητής).

Παιδεία, ιδιοφυΐα και πολιτική ηθική, που του επέτρεψαν σωστά να εκτιμήσει και δίκαια να ιεραρχήσει ως εθνικός ηγέτης, και όχι ως επιβότης κι επικαρπωτής της εξουσίας, τα επείγοντα και ουσιώδη έργα υποδομής, που θα εξασφάλιζαν, μαζί με την υλικοτεχνική, και την πνευματική θωράκιση και προκοπή του Νέου Ελληνισμού.

Μιλώντας για το Ίδρυμα, έχει κανείς πολλά εγκωμιαστικά να πει, σήμερα μάλιστα που, από τους δισταγμούς, σκεπτικισμούς και σχεδιασμούς, το Ίδρυμα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα από τη σύστασή του και

μετά τις πρώτες επιτυχίες, προχωρεί σε συστηματική εργασία ιστοριογραφικής υποδομής, όπως είναι, λόγου χάριν, τα ερευνητικά προγράμματα, για την αξία και τη σημασία των οποίων θα βρούμε την ευκαιρία να γράψουμε σ' επόμενο σημείωμα, επειδή το παρόν δεν αποτελεί παρά μια απλή παρορμητική μεταφορά στο χαρτί της ψυχικής ευφορίας που δημιουργούν στον συντάκτη του οι αλληλλάλληλες επιτυχίες ενός μείζονος ιδρύματος, το οποίο συνιστάται και δρα στην εστία και υπό την βαριά σκιά του Βενιζέλου.

Η πυγμή του Βενιζέλου κατά την πρώτου του πρωθυπουργία. Σκίτσο του κορυφαίου πολιτικού γελοιογράφου Θέμου Αννίνου (1845-1916).

Χαράλαμπος Μπουρνάζος

Από τα «Χανιώτικα Νέα»

19 Ιουλίου 2002

Σκηνές από το καλοκαίρι

Κείμενα - φωτογραφίες: Γιάννης Χ. Τερεζάκης

Μια μέρα στα Ζωνιανά

Από τις όμορφες εκδρομές θεωρείται και αυτή που πραγματοποιήθηκε στις 16 Αυγούστου στα Ζωνιανά Μυλοποτάμου στο Ρέθεμος. Εξεκινήσαμε αφού λετε από τη Χαβούζα κατά τις 8 το πρωί για να φτάζομε μέσω περάματος στα Ζωνιανά. Εκεί επισκεφτήκαμε και θαυμάσαμε το αξιόλογο Σπήλαιο της Σφενδόνης, όπου αφού μας έγινε λεπτομερής ξενάγηση, εβγάλαμε και την αναμνηστική μας φωτογραφία. Συνεχίσαμε εντός του χωριού, όπου επίσης θαυμάσαμε το Μουσείο Κέρινων Ομοιωμάτων της Κρητικής Ιστορίας, κι όχι μόνο, με αξιόλογη λεπτομερή ξενάγηση. Μετά το πρόγραμμα είχε μπάνιο, καφέ συζήτηση στο όμορφο Μπαλί. Κατά τη μία και μισή φύγαμε για Γενί Γκαβέ σημερινό "Δροσιά" για το παραδοσιακό σπεςιαλιτέ, το ψητό γουρουνόπουλο, φιλοξενία και περιποίηση από το κέντρο που καθίσαμε άριστη. Απογευματάκι, πια και επιστρέφοντας καθίσαμε στη Γεωργούπολη για καφέ, περίπατο ή μπάνιο, φτάνοντας γύρω στις οκτώμισι πάλι στο χωριό. Σ' όλες τις διαδρομές, τ' ανέκδοτα, το τραγούδι και το κέφι εντός αυτοκινήτου ήταν το κάτι άλλο, με αρχηγό το παπά - Μανώλη, που και δω θα 'θελα να ευχαριστήσω, όπως και όλους τους συμμετέχοντες, υποσχόμενος ο σύλλογος για ακόμη ομορφότερες εκδρομές.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στη συμμετοχή της παρέας των νέων του χωριού μας, και για την άψογη συμπεριφορά τους, μια άλλη νότα της εκδρομής. Απουσία επήρε μόνο ο Λευτέρης ο Μπλάζιος, που σβήνει μόνο με τη παρουσία ντου στον Αποκριάτικο χορό τσ' Αθήνας, και τα σουβλάκια θα τα βάλουμε εμείς, τη τσικουδιά ν' αναβαστά μόνο.

Να 'μαστε καλά και του χρόνου.

Οι εκδρομείς έξω από το σπήλαιο της Σφενδόνης στα Ζωνιανά.

Η αρμενιανή νεολαία στο Γενί Γκαβέ για το μεσημεριανό.

Ο Χαλβαδαντώνης προσεγγίζει το βραστό με τ' άλλα καλούδια. Διακρίνονται επίσης το παπά Μανώλη και ο Παντελής, Καθηγητής Σχολής του Δ.Σ. του χωριού.

Μπροστάρηδες ο Γέρος Αβέρος και ο παπα Μανώλης σέρνουν το χορό.

ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

Πανηγυρική θεωρείται πλέον η ημέρα λειτουργίας μετά τον 15Αύγουστο στον Αγναντώνη. Φέτος έγινε στις 24 του μήνα, ημέρα Σάββατο. Η συμμετοχή ξεπέρασε κάθε άλλης χρονιάς, και από τα γύρω χωριά, ιδιαίτερος των Τσιβαριανών, της άλλης ενορίας του παπά - Μανώλη. Τ' άκουσες Κούλα; Μετά τη λειτουργία και τον άρτο, πλούσιες οι προσφορές από εδέσματα των συγχωριανών μας, με τη μεγαλύτερη του Χαλβαδαντώνη.

Αρκετό βραστό, νόστιμο και καλοβρασμένο με μπόλικο κρασί και ρακί, έκαναν το παπά - Μανώλη μπροστάρη στο χορό ακόμη και χωρίς μουσική. Να 'ναι καλά και του χρόνου, ν' αξιοθούμε μετά μουσικής. Στα σοβαρά: έγινε λεπτομερής ενημέρωση από το παπά-Μανώλη σε ότι αφορά τις εργασίες, ανασκαφές και τις προοπτικές διαμόρφωσης του Αϊ-Γιάννη. Προοπτικές διαμόρφωσης έγιναν επίσης και για τον Αγναντώνη, δηλαδή πρόσβασης από την εθνική οδό. Εδώ έχω ένσταση με το παπα Μανώλη, σε ότι αφορά, ότι αν γίνει ή δε γίνει θα 'ναι θέλημα του Αγίου. Παπαδίστικη γλώσσα παπά, ας το φροντίσουμε, κι όχι, ότι δεν κάνουμε είναι θέλημα θεού, για να μπορεί και η Μαρία η Μαντωνάκη ν' ανάβει το κερι τση στον Άγιο και ο Αβέρος ο Μιχάλης που καν' εφέτος ηρωική προσπάθεια κι ανέβηκε με τη γλώσσα, λιγάκι παρακάτω από τα γόνατα.

Και σε κάμποση ώρα, θα χομε και μες το ίδιο πρόβλημα. Ας το δούμε λοιπόν το θέμα και να γίνει κάτι ως του χρόνου, μην το συζητάμε μόνο για ένα-δύο λεπτά εκείνη τη μέρα. Τ' άκουσες Κούλα;

Ας το προσπαθήσουμε, με τις ευχές του Αγίου, για καλό χειμώνα με υγεία.

☞ συνέχεια από τη σελίδα 1

Ο Σοφοκλής εγκαταστάθηκε στη Σούδα και το μαγαζί του ήταν το στέκι των Αρμενιανών που πήγαιναν στα Χανιά με τα γαϊδουράκια ή με τα πόδια πριν γίνει ο αμαξιτός δρόμος και η φήμη

και με το να αποτίνεται σε όλους με το κύρι (ιε) του κόλλησε το Κυρι-λίκι και έμεινε έκτοτε ο ΚυριΓεώργης μέχρι τέλους κόλλησε δε το παρατσούκλι και σε όλη την οικογένεια (ΚυριΓεώργαινα η γυναίκα, Κυριάκια τα παιδιά, Κυριοχρίσταινα η νύφη).

Ο Αρδαχθιανομανώλης πιο πρόθυμος και νοικοκύρης από τους άλλους ήταν σαν επιμελητής αυτής

άλλο τους τρεις του γιους, και τον λυπήθηκε ασφαλώς ο Θεός και δεν επέζησε για να δει το τραγικό τέλος που επεφύλαξε η μοίρα στην αγαπημένη του κόρη, τη δασκάλα Υακίνθη .

Στα μεταλλεία Χαλκιδικής πήγε ένας Μαρκoγιαννάκης, αδελφός του Κάτσουνα, ο οποίος εγκαταστάθηκε οριστικά εκεί.

Οικογένεια Στρατή Στεφανάκη
Καθιστοί Μαρία, Βασιλική, Στρατής, Νίκος, Όρθιοι Γιάννης, Γιώργος, Ελένη,
Θοδωρής, Αντριάνα, Παύλος, Σοφία, Μιχάλης.

Η φωτογραφία προέρχεται από την οικογένεια του Κωστή Ιωάννου Στεφανάκη, στα πλαίσια της προσπάθειας του συλλόγου για την συγκέντρωση λαογραφικού υλικού, τον οποίο ευχαριστούμε.

του διατηρείται μέχρι σήμερα, γιατί πήρε και πάντρεψε εκεί δύο εγγονές του αδελφού του Γεώργη και της Αντωνούσaiνας (κόρες) της Αγροτίνης .

Ο μπάμπια - Πέτρος με την εμπειρία των Μεταλλείων, έκανε και το μάστορα στο χωριό και έμεινε για πολλά χρόνια το αμίμητο « καθενιού κι η δουλειά του » σ' όσους σχολίαζαν την τεχνική του . Ο Γεώργιος Φρεσκάκης (Κυρι - Γεώργης) γύρισε φαίνεται με περισσότερες οικονομίες και άρχισε ένα πλανόδιο μεταπρατικό εμπόριο οικιακών ειδών (πιάτα, πηρούνια κλπ.) και λαχανικών, τα οποία διαλαλούσε μεγαλοφώνως ανά τα χωριά της επαρχίας φορτωμένα σε ένα γαϊδούρι

της Αρμενιανής ομάδας, η οποία έμενε σε ένα είδος καλύβας που είχαν κατασκευάσει γιατί η εταιρία δεν είχε ακόμη κτίσει για τους εργάτες σπίτια, πάνω όμως στην καλοσύνη τους να δεχθούν στην καλύβα τον κοντοχωριανό Ματοχό (από τις Καρρές) στο τέλος την έκαμε δική του και τους την έφαγε, καπετάν φασαρίας φαίνεται από τότε γιατί τον θυμούμαι αργότερα που ερχόταν στους Αρμένους, επαιρόμενος για καλός ταβλαδόρος και προκαλώντας με φωνές που ξεσήκωναν την αγορά .

Όσο καλός άνθρωπος, καλός νοικοκύρης και καλός οικογενειάρχης ήταν ο καημένος ο Αρδαχθιανομανώλης, τόσο δυστυχής υπήρξε στην οικογενειακή του ζωή, γιατί έχασε τον ένα μετά τον

Από ένα τυχαίο περιστατικό άνοιξε ο δρόμος για τη Νότιο Αφρική .

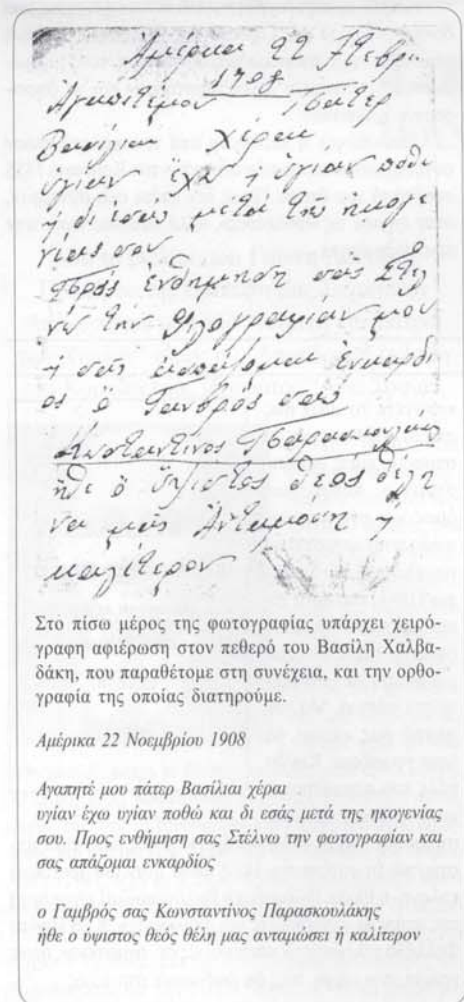
Η χήρα Στυλιανομανωλάκη, γνωστή ως Μύγενα (έτσι παρονόμαζαν και τις θυγατέρες της) ταξιδεύοντας από την Αθήνα στην Κρήτη με μια από τις κόρες της, τη Χρυσή, μικρή αλλά εντυπωσιακά όμορφη, έτυχε να προκαλέσει την προσοχή ενός νεαρού συνταξιδιώτη, ο οποίος πήρε θάρρος και είπε στη μητέρα, πως θέλει να παντρευτεί την κόρη της. Του απάντησε πως είναι ορφανή και πρέπει να έρθει στο χωριό να το συ-

☞ συνέχεια στη σελίδα 9

Ο Κωνσταντίνος Παρασκευάκης στην Αμερική το 1908.

Οι φωτογραφίες συγκεντρώθηκαν στα πλαίσια της προσπάθειας του συλλόγου για την συγκέντρωση λαογραφικού υλικού, και είναι από το αρχείο του Αντώνη Εμμανουήλ Καβρουλάκη, τον οποίο ευχαριστούμε.

Στο πίσω μέρος της φωτογραφίας υπάρχει χειρόγραφη αφιέρωση στον πεθερό του Βασίλη Χαλβαδάκη, που παραθέτομε στη συνέχεια, και την orthoγραφία της οποίας διατηρούμε.

Αμερική 22 Νοεμβρίου 1908

Αγαπητέ μου πάτερ Βασίλει χέρα νήπιαν έχω νήπιαν ποθώ και δι εσάς μετά της ηγογενίας σου. Προς ενθύμησιν σας Στέλιον την φωτογραφίαν και σας απάζομαι ενκαρδώς

ο Γαμβρός σας Κωνσταντίνος Παρασκευάκης ήθε ο ύψιστος θεός θέλη μας ανταμώσει ή καλύτερον

ζητήσει με τους μπαρμπάδες της.

Έτσι, και έγινε, ο νέος που ονομαζόταν Καβαλινέας από τη Μήλο, ήλθε στους Αρμένους και την ζήτησε, την παντρεύτηκε και έφυγαν για τη Νότιο Αφρική και μόλις ταχτοποιήθηκαν από δουλειά άρχισαν να καλούν διαδοχικά τις αδελφές της Χρυσής, Αννίτσα και Κατερίνη και τα παιδιά της αδελφής της Αθηνάς, κατόπιν τα παιδιά του κουμπάρου Λάμπρου Τερεζάκη, αυτά κάλεσαν άλλους Τερεζάκηδες και έτσι βολεύτεκαν κάμποσοι Αρμενιανοί στη Νότιο Αφρική.

Και στην Αθήνα έφυγαν και εγκαταστάθηκαν οριστικά:

Οι αδελφοί Μιχάλης και Γιάννης Βουτσαδάκης, που εδημιούργησαν μια αξιόλογη βιοτεχνία βυρσοδεψίας, η οποία τους ανέδειξε σε σοβαρούς οικονομικούς παράγοντες με άξιους συνεχιστές απογόνους, από τους οποίους ο νεώτερος Δημήτρης του Ιωάννου έκαμε μια ωραία αναπαλαίωση του πατρικού στο χωριό (του παππού Δημήτρη Βουτσαδάκη). Και οι απόγονοι άλλου αδερφού Βουτσαδάκη του Γεώργη, τα παιδιά του Γιάννη και της Θεοχαρίτσας ποικιλοτρόπως δείχνουν το ενδιαφέρον τους για το χωριό μας με εκκλησιαστικές δωρεές, τον εξωραϊσμό του Νεκροταφείου και με τα ωραία κτίσματα στη Γραϊφουτιά.

Και ο Παντελής Τερεζάκης άφησε το μαρκακούδικο των Αρμένων και άνοιξε ταβέρνα στην Αθήνα, όπου έβρισκαν καταφύγιο οι Αρμενιανοί, που πήγαιναν στην Αθήνα, δεν ξέχασε όμως τους Αρμένους και ήλθε και πέθανε εδώ, για να δώσει και το γιο του στενότερα με το χωριό.

Και η Αλεξάνδρεια ήταν τότε τόπος μετανάστευσης πολλών Κρητικών για εξεύρεση εργασίας, ως και στην Αιγυπτιακή Αστυνομία υπηρετούσαν Κρητικοί, είχε φαίνεται φτάσει και εκεί η φήμη της Κρητικής Χωροφυλακής. Και με άλλες Βορειοαφρικανικές πόλεις επικοινωνούσαν και είχαν και εμπορικές συναλλαγές οι Κρητικοί και πολλά προϊόντα είχαν μεγάλη κατανάλωση στην Κρήτη, όπως τα Μιστριτιάκια κουκιά και το βούτυρο της Ντεράνας. Πολλών Τούρκοκρητών η καταγωγή ήταν από εκεί και όσοι είχαν αποκτήσει την Ιταλική υπηκοότητα γλίτωσαν την ανταλλαγή.

Στην Αλεξάνδρεια λοιπόν πήγαν από τους Αρμένους ο Γιάννης Βασμουίλης με τις αδελφές του Ελένη, τη Φρόσω, ένας από τους γιους του Δημήτρη Βιριράκη (του Χατζή γιατί υπήρχε και άλλος Δημήτρης Βιριράκης, λίγο νεώτερος, ο Κουρβετζούρης) ο Νικόλαος μια από τις θυγατέρες του μπακάλη Καραβασίλη και ο Γιάννης Αναστασιάδης, που αναδείχθηκε σε μεγάλο επιχειρηματία και ιδιοκτήτη του περιφημου ΜΙΡΑΜΑΡΕ που σύχναζε και ο Φαρούκ. Αργότερα πήρε μαζί του και το γιο της αδερφής του τον Θρασύβουλο του Βασμουίλη.

Δεν άργησε όμως να φτάσει και στην Κρήτη και το μεταναστευτικό προς την Αμερική ρεύμα της εποχής εκείνης, που κυριολεκτικά εσάρωνε τα χωριά από αμούστακους νέους έως και ώριμους οικογενειάρχες. Φυσικά το ρεύμα πέρασε και από τους Αρμένους και δεν ξέρω αν έμεινε κανένα σπίτι, που δεν έστειλε το μετανάστη του, μερικά μάλιστα σπίτια από ότι πρόχειρα θυμώμαι έστειλαν δύο (Μαραγκουδογιάννη, Δερμηντζογεώργη, Μελισσοστρατή, Αγγελάκη, Πατερράκη, Στεφανάκη, Κουρομιζελάκη) και τρεις (Χαιρέτηδες) και τέσσερις (Τερεζονικολή).

Οι περισσότεροι καθώς ήταν ανεκίδεστοι και

με το πρόβλημα της γλώσσας δούλεψαν στα ανθρακωρυχεία, στις Μίνες καθώς τις έλεγαν όταν γύρισαν και στις λάντζες, βαριές δηλαδή δουλειές, γι' αυτό και δεν άργησαν να επιστρέψουν ιδίως οι οικογενειάρχες, και φυσικά οι οικονομίες τους δεν ήταν αξιόλογες, από όσους όμως έμειναν και γύρισαν μετά από χρόνια, θα αναφέρω πάλι το Μάρκο Πατερράκη, ο οποίος εκτός από τον αλευρόμυλο που δεν ευδοκίμησε και την κτηματική περιουσία, που αγόρασε, διείδε το μέλλον του αυτοκινήτου και εδημιούργησε επιχείρηση, που έχει τώρα ο γιος του Νίκος, του Γιώργη Αγγελάκη που έστησε το πρώτο μηχανοκίνητο ελαιουργείο, τον Γιώργη Μαραγκουδάκη, που βοήθησε για το δεύτερο, και έκανε εξωραϊστικά έργα στον προφήτη-Ηλία, τον Μιχάλη Τερεζάκη (του Τερεζονικολή), που με τα σημαντικά κεφάλαια που έφερε, έγινε ο κυριότερος μέτοχος μιας βιομηχανίας, στην οποία βρήκαν δουλειά πολλοί Αρμενιανοί των Αθηνών, η οποία όμως από κακή διαχείριση συνεταιρών επώχευσε και αναγκάστηκε να γυρίσει στην Αμερική όπου και απέθανε, τον Σφυριδογιάννη, που ανοικοδόμησε την εκκλησία της Ευαγγελιστρίας, τον Σταματομανώλη, που αγόρασε μεγάλη κτηματική περιουσία και του Παυλάκη και Ανδρουλάκη από το Γαβαλοχώρι, που ήλθαν και εγκαταστάθηκαν στους Αρμένους με μεγάλες κτηματικές περιουσίες.

Οι τυχερότεροι βέβαια, υπήρξαν οι νέοι όπου έμειναν οριστικά εκεί, γιατί εκτός που γλίτωσαν από τις επιστρατεύσεις, τους πολέμους και τους διχασμούς που πέρασαμε εδώ, φυσικά κάτι καλύτερο εδημιούργησαν εκεί ύστερα από τόσες γενιές που πέρασαν και είναι σε καλύτερη μοίρα, από όσους εγύρισαν.

Δεν μπόρεσα να μάθω και πολλά πράγματα για τους Αρμενιανούς Αμερικάνους. Από ένα λεύκωμα που είχε την καλοσύνη να μου στείλει ο αγαπητός συγχωριανός και φίλος Γεώργιος Τερεζάκης, που τιμά το χωριό μας με τη δουλειά που κάνει εκεί, δεν βρήκα πολλά Αρμενιανιά επίθετα ώστε να βγάλω συμπεράσματα και θα σημειώσω όσα έχω μάθει από θετικές πηγές: ότι ο Γεώργιος Τερεζάκης, Γιάννης Φραντζεσκάκης και Λιονάκης εδημιούργησαν μια καλή επιχείρηση κοντά στη Νέα Υόρκη, που την έχουν τώρα τα παιδιά τους. Ότι η κόρη του Τερεζονικολή, Αργυρώ, έχει μια θυγατέρα την Τερέζα Στράτας, διεθνούς φήμης καλλιτέχνη, ότι ο Στρατής Στεφανάκης έχει οικογένεια με 13 παιδιά, πράγμα που για την Αμερική είναι εξαιρετικό κοινωνικό φαινόμενο.

Πάντως, αν θελήσει κανείς να κάνει έναν απολογισμό για τη Μετανάστευση, θα κλίνει μάλλον προς το παθητικό, γιατί μπορεί να επιλύθηκε το εργατικό και οικονομικό πρόβλημα της εποχής εκείνης, οι Αρμενιανοί όμως στερήθηκαν διαπαντός το μεγαλύτερο μέρος του Αρσενικού Δυναμικού πολύ γενικότερης και σημαντικότερης αξίας.

Παρήγορο είναι ότι οι Αρμενιανοί της Αμερικής δεν παύουν να θυμούνται το χωριό μα και με επισκέψεις και προσφορές δείχνουν το ενδιαφέρον τους, θα ήταν παράλειψη όμως να μην κάνω ιδιαίτερη μνεία των πρώτων μεταναστών της μίνας και της λάντζας, που όταν άρχισε να κτίζεται ο Άγιος Νικόλαος όλοι έστειλαν την εισφορά τους και όταν αργότερα προχώρησε το έργο και τους εστάλη φωτογραφία πάλι ξαναέστειλαν. Υπήρχε μάλιστα, ένα βιβλίο για τις εισφορές αυτές, αλλά κανείς δεν ξέρει την τύχη του.

Οι «φυλλάδες» για τζοι Τούρκους τζη Κρήτης»

Το δεύτερο μέρος της ομιλίας του Χαράλαμπου Μπουρνάζου («Κρητική Εστία» 7-4-2002)

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Οι «Φυλλάδες για τζοι Τούρκους τζη Κρήτης» όπως επιγράφονται, είναι δύο βιβλιαράκια του 1858, γραμμένα σε Κρητική διάλεκτο.

Τα κείμενα αυτά για να γίνουν κατανοητά και να εκτιμηθεί η αξία τους, χρειάζεται, φυσικά, να τοποθετηθούν στον καιρό τους και στον τόπο τους. Θα πρέπει δηλαδή να ξέρομε σε ποια Κρήτη και σε ποιους Τούρκους της Κρήτης αναφέρονται. Και τι τους λένε. Κι αν αυτά που τους λένε έχουν αντίκρισμα στις συνθήκες της εποχής τους. Στις συνθήκες δηλαδή που επικρατούν στην Κρήτη, την Οθωμανική Αυτοκρατορία και στην Ευρώπη του 1858, ή μήπως τα γραφόμενά τους είναι

ιδεοληψίες και πόθοι γέροντος ιδαλογού και αιθεροβάμονος.

Να ιδούμε, κατόπιν, τον τρόπο, τη μορφή, τη γλώσσα και το ύφος, το πώς τα λέει, δηλαδή, ο Γέρος στου Τούρκους τση πατρίδας του, ως τους αποκαλεί.

Να ιδούμε ακόμη, αν αυτά που λέει, τα καλά, τα σοφά και τα άγια, ή τα όνειρα και τα παραμύθια του, κυκλοφόρησαν σε λίγα ή σε πολλά αντίτυπα, κι αν έφθασαν ποτέ στον προορισμό τους, ποιος ήταν ο αντίκτυπός τους, και ποιες οι κρίσεις γι' αυτές των συγκαρινών τους, στην Ελλάδα και στον έξω κόσμο. Και, τέλος, ποιος είν' επιτέλους, αυτός ο Γέρος συντάκτης τους, κι αν η

«υποψηφιότητα» του χωριανού μας των Αρμενιανών, του Κριτοβουλίδη, τον οποίο βιβλιογραφίες επίσημες και σοβαρές και δελτικοκατάλογοι μεγάλων βιβλιοθηκών και σύγχρονων πανεπιστημίων τον αναγράφουν ως συγγραφέα των «Φυλλάδων», αν η «υποψηφιότητα» αυτή έχει κάποια βάση, κι αν προσκομίζει τα απαιτούμενα από την ιστορική επιστήμη πιστοποιητικά των πηγών.

Να τα δούμε όμως με τη σειρά τους, πολύ περιληπτικά βέβαια όλ' αυτά, ξεκινώντας από μια μικρή ιστορική εισαγωγή.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πριν από το 1858 πενταετία, με τα πυκνά και δραματικά περιστατικά, ρίχνει τη σκιά της στη διεθνή, την ελληνική και την κρητική Ιστορία, την ώρα που γράφονται οι «Φυλλάδες».

Ήδη, από το 1853, οι διενέξεις για τους Αγίους Τόπους - καλήώρα τώρα - προσφέρουν αφορμές και προσχήματα στις αντίδικες Μ. Δυνάμεις για προώθηση των αντιτιθέμενων συμφερόντων τους. Έτσι ξεσπάει ο Κριμαϊκός Πόλεμος, που θα λήξει με τη Συνθήκη των Παρισίων του 1856, η οποία κάνει δεκτή την Οθωμανική Αυτοκρατορία στη λεγόμενη «Ευρωπαϊκή Συναυλία» και εγγυάται την εδαφική της ακεραιότητα.

Εμάς εδώ ενδιαφέρει η διάταξη της πολύ σημαντικής αυτής διεθνούς πράξεως, η οποία επικυρώνει το περίφημο Χάτι Χουμαγιούν, προσδίδοντάς του χαρακτή-

ρα διεθνούς συνθήκης. Το Χάτι Χουμαγιούν, αυτό του 1956 είναι ένα τολμηρό βήμα στο σύνολο των μεταρρυθμίσεων του Οθωμανικού κράτους, γνωστών ως «Τανζιμάτ» οι οποίες αρχίζουν με τον «σουλτάν Μαχμούτη που ξέβγαλε τη Γενιτσαριά», καθώς γράφει ο Γέρος, και συνεχίζονται την εποχή των «Φυλλάδων» με τον σουλτάνο Αβδούλ Μετζίτ, τον «Μετζίτη» ως τον απολούσαν φιλικά στην Κρήτη, την οποία είχε επισκεφθεί το 1850.

Το Χάτι Χουμαγιούν παρέχει, ως διεθνής πλέον συνθήκη δεσμεύουσα την Πύλη, σ' όλους τους υπηκόους του σουλτάνου, ανεξαρτήτως φυλής ή θρησκείας, πλήρη ισότητα, αστική, στρατιωτική και θρησκευτική. Και παρά τις αναπόφευκτες συχνές αθετήσεις των διατάξεών του, η θεσμοθέτησή του σημαίνει θεσμοθέτηση διεθνώς εγγυημένων δικαιωμάτων, τα οποία θα επικαλούνται στο

εξής οι μη μουσουλμανικοί πληθυσμοί της Αυτοκρατορίας, διεκδικώντας και κερδίζοντά τα, καθώς έγινε «στον καιρό του Μαυρογένη», τον καιρό δηλαδή που γράφονται οι «Φυλλάδες».

Και είν' αυτές οι εγγυήσεις και οι παραχωρήσεις που δίνουν τον αέρα στο Γέροντά μας να υψώσει τη φωνή του, καλώντας, προκαλώντας σωστότερα, τους μωαμεθανούς Κρητικούς ν' αλλαξοπιστήσουν και να βαφτιστούνε χριστιανοί!

Ακολούθησε η παράθεση από τον ομιλητή πλέον συγκεκριμένων ιστορικών στοιχείων του Κρητικού 1858 αποδεικτά του ότι «ο Γέρος δεν επέτα στα σύννεφα», όταν έγραφε τις «Φυλλάδες», αλλά πατούσε γερά στην πραγματικότητα.

ΟΙ ΦΥΛΛΑΔΕΣ

Και μετά απ' αυτό το επιτροχάδιον ιστορικό οδοιπορικό και την ελάχιστη, έστω, γνωριμία μας με τους ανθρώπους και τους τόπους των καιρών των «Φυλλάδων», ώρα να ιδούμε, συνέχισε ο ομιλητής, και τις ίδιες τις «Φυλλάδες». Τι λένε, πώς τα λένε, κι αν είχε αξία και διάφορο ο λόγος τους.

Ο τίτλος. Φυλλάδα, μέσες-άκρες, όλοι γνωρίζομε πως είναι ένα μικρόσχημο, ολιγόφυλλο βιβλιδάριον, ως το αποκαλούσε, όχι με πολλήν εκτίμηση, ο Ευγένιος Βούλγαρης. Μικρό το δέμας, αλλά θαυματουργό στους χρόνους της Τουρκοκρατίας, όπου ήταν λαϊκό ανάγνωσμα και ακρόαμα με μεγάλη απήχηση στις ταπεινές τάξεις. Διάσημες ήταν οι φυλλάδες του Αγαθάγγελου, του Μεγαλέξανδρου, του Μπερτόλδου, της Χαλιμάς κ.λπ. Και ήταν ευφύης η εμπνεση του Γέρω Κρητικού να τιλοφορήσει τα μηνυμάτα του εκείνα στ' «αγαδάκια», μ' αυτόν τον ελκυστικό τίτλο, και, προπαντός, να τα συντάξει σε γλώσσα λαϊκή, ελκυστική και κατανοητή, και σε ύφος καθημερινής κουβέντας.

Να δούμε τώρα τα περιεχόμενά τους, εν μεγιστη βία και συντομία, όπως σημειώσαν στα μηνυμάτα τους

από τα στρατόπεδα οι αντάρτες τότε: Ξεκινάμε από την Α Φυλλάδα.

Ο Γέρω Κρητικός εξηγεί στην αρχή γιατί τη γράφει:

Γράφω ετούτη τη φυλλάδα μοναχάς για να συρρολέσω τσι Τούρκους τσι πατρίδας μου, ήντα να κάμουσι για να ξεμιστεντούσι κι εφοτό κι εμείς από τσι κακιές ώρες που μας σε ξετρεχούνε εδά κι τόσα χρόνια. Λέω σας το λοιπόν αγάδες μου από δα κι εμπρός να το βγάλετε από το νου σας πως θα γιαγειρεί ο καιρός να 'ναι κάθε Τούρκος Αγάς κι κάθε Χριστιανός ραγιάς. Αυτό το πράμα δεν είναι να ματαγενεί. Πάει, τον έλεγε η γενιτσαριά, μακαριά, στο Σουλτάνο το Μαχμούτη που την εξέβγαλε. Και να παρετήσετε τσι ξυπασιές, τα μεγαλοπιάσματα και τα ' αγαδηλίκια. Να πιάσετε να βαφτηστήτε, ν' αποπλύνετε τα ματωμένα χέρια σας και να μερέψετε, να μάθετε ξένες γλώσσες, να σπουδάσετε τα κοπέλια σας δασκάλους, νομικούς, γιατρούς, αξιωματικούς, τεχνίτες, πολιτικούς, καθώς σ' όλο τον κόσμο, έξω από την Τουρκιά.

Λέγοντας μετά και του στραβού το δίκιο γράφει πως «από το 1821 που κάμαμε την επανάστασή μας μουδές μέρα τρώτε το ψωμί σας δίχως φρεφρεσέ μουδέ νόχτα

κανύνετε το μάτι σας από το φόβο σας μην το σπάσομε εμείς οι Χριστιανοί». Αναφέρεται όμως και στη μεγαλοφυχία των επαναστατών του «Κιαρού του Χαϊρέτη» (1841) που «στα χέρια μας ήτονε να σασε σφάζομε όλους στα χωριά πριχού να τρυπώξετε στα κάστρα. Μα τον απατώ σας κατόπι τα έργα γνωρίζομε. Και δα πάλι που σηκωθήκαμε και γυρεύομε να ξεμιστεντούμε από το Βελή που έχει κι αυτός μισό αίμα χριστιανικό [η μητέρα του Βελή πασά ήταν μια χριστιανή καλονή, η Ελένη Βολονάκη ή Βολονοπούλα] είναι οργή σας επήρε κι ελυσιάζετε και σκυλέψετε». Κι η Πρώτη Φυλλάδα τελειώνει με «σιργουλιές στ' αγαδάκια», όπως γράφει, που μέρος τους θα διαβάσομε στο τέλος.

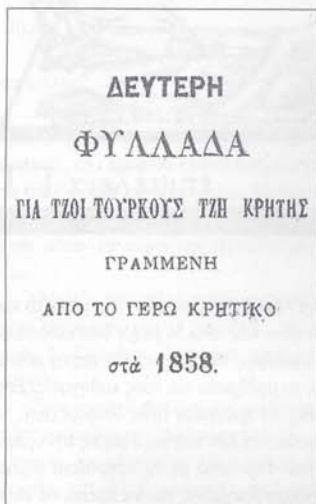
ΦΥΛΛΑΔΑ

ΓΙΑ ΤΣΟΙ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΑΠΟ ΕΝΑ

ΓΕΡΩ ΚΡΗΤΙΚΟ.

ε 1858.

Η «Δεύτερη Φυλλάδα», τριπλάσια σχεδόν της πρώτης, είναι, στο μεγαλύτερο μέρος της, μια αντιπαράθεση Χριστιανισμού - Ισλαμισμού, με την οποία ο Γέρος επιδιώκει να φανερώσει στους «συμπατριώτες [του] αγάδες», όπως τους προσφω-

νεί, την αλήθεια της χριστιανικής πίστης, την οποία αντιπαράβλλει στην αντιφατικότητα και την φαιδρότητα, ως ισχυρίζεται, της μωαμεθανικής, αντώντας επιχειρήματα από τα ίδια τα ιερά βιβλία των Μωαμεθανών και παραθέτοντας εκτενή αποσπάσματά τους μεταγλωττισμένα φυσικά, που είναι, λέει, παραμύθια για «χαλδούπηδες» [χαλιχούτηδες, δηλαδή]. Παραθέτει κατόπιν αποσπάσματα από την Καινή Διαθήκη μεταγραμμένα - προσέξτε το αυτό - μεταγραμμένα το 1858 στη γλώσσα της καθημερινής ζωής.

Και η Φυλλάδα τελειώνει με μια συγκινητική έκκληση για επιστροφή στην προγονική πίστη, που θα διαβάσουμε στο τέλος.

Αυτό είναι το περιεχόμενο των «Φυλλάδων». Και

μπορούμε τώρα, αφού γνωρίσαμε ήδη και το ιστορικό τους πλαίσιο, να τις σχολιάσουμε.

Είναι κείμενα πολιτικά οι «Φυλλάδες» παρά την θρησκευτική τους επίφαση, ιδίως της Δεύτερης, αλλά και μνημεία ιστορικά, γλωσσικά και λογοτεχνικά, τα οποία δεν υποδηλώνουν καμιά μεταφυσική. Και ο Γέρος Κρητικός δεν έχει καμιά σχέση, λόγω χάριν, με τον Νίκωνα τον Μετανοείται και τον Ιωάννη τον Ξένο του 10ου αιώνα, ούτε με τον Χανιώτη μοναχό του 17^{ου} αιώνα Αγάπιο Λάνδο, που και οι τρεις ασχολούνται με την μεταφυσική άβυσσο και την σωτηρία της ψυχής. Αντιθέτως η άνετη και ευχάριστη ζωή, οι Επιστήμες, τα Γράμματα και οι Τέχνες, που υπόσχονται ο Γέρος στους επαναπατριζόμενους στο Χριστό, είναι διδασκαλίες του Διαφωτισμού, του «Πεφωτισμένου Χριστιανισμού» ειδικότερα. Και είναι αξιοσημείωτο, πως παρά το γεγονός ότι γράφονται εν θερμώ και σε ώρες εξεγέρσεως και αναμετρήσεως με τον αλλόπιστο, δεν περιμένουν καμιά θρησκευτική μισαλλοδοξία ή θρησκομανία.

Κυκλοφορία και απήχηση των «Φυλλάδων». Οι ιστορικές πηγές της εποχής μιλάνε για διανομή «χρυσάδων» αντιτύπων των «Φυλλάδων» αλλά και δια «μέγιστην εντύπωσιν», την οποίαν προξένησαν στην Κρήτη, ενώ τα κείμενά τους δημοσιεύτηκαν στον αθηναϊκό και τον γαλλικό Τύπο. [...]

Γλώσσα, ύφος και τέχνη των «Φυλλάδων». Κορυφαίοι άνθρωποι των Γραμμάτων και των Επιστημών, Έλληνες και Γάλλοι της εποχής, μιλάνε με μεγάλη εκτίμηση για την γλώσσα των «Φυλλάδων», η οποία, «υπερέχει», γράφουν, και «από την γλώσσα των Ελληνικών δημοτικών τραγουδιών». [...]

Γλώσσα των Τουρκοκρητικών. Το ότι η γλώσσα των «Φυλλάδων» ήταν και γλώσσα των Τουρκοκρητικών, στους οποίους απευθυνόταν, πιστοποιείται και από πλείστα γραπτά δείγματα της καθημερινής διαλέκτου των «συμπατριωτών μας αγάδων» του 1858.

(Ο ομιλητής για την παρατήρησή του αυτήν, καθώς και για όλες τις προηγούμενες, παρουσίασε σχετικές γραπτές μαρτυρίες της εποχής).

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ «ΦΥΛΛΑΔΩΝ»

Οι «Φυλλάδες» είναι ανώνυμες και το «Γέρω Κρητικός» είναι φυσικά, ψευδώνυμο, συνηθισμένο ανέκαθεν στην Κρήτη.

Η άποψη ότι οι «Φυλλάδες» ανήκουν στον Κριτοβουλίδη, πρωτοδιατυπώθηκε από μελετητή το 1938, ο οποίος επικαλείται ανακριβή, ως επί το πλείστον, ιστορικά στοιχεία, ενώ το σκεπτικό του είναι πολύ αδύναμο. Έκτοτε η άποψη αυτή αναπαράγεται αβασάνιστα από τους μεταγενέστερους, οι οποίοι ασχολήθηκαν με τις «Φυλλάδες», χωρίς καμιά περαιτέρω επιχειρηματολογία, έτσι που το ζήτημα του συγγραφέα τους παραμένει και σήμερα ανοικτό [...].

Και ο ομιλητής, τελειώνοντας, αναφέρθηκε στην αξία των «Φυλλάδων» και ως γλωσσικού μνημείου, για να καταλήξει:

Αν, όπως έλεγε ο Χάιντεγκερ, η γλώσσα είναι το σπίτι μας, τότε ο Γέρω Κρητικός αποδείχθηκε νοικοκύρης, καλός τούτου του προγονικού αρχοντικού, που εμείς οι σημερινοί το πελεκούμε, το κατεδαφίζουμε και το μαγαρίζουμε με λέξεις πρόστιγες, ετοιμαζήδικες, εισαγόμενες και στεγνές, δίχως χυμό και παλμό ζωής. Για ν' απομείνουμε στο ύστερο ανέστιο γλωσσικά και πένητες ψυχικά.

Γιατροί του χωριού μας

ΜΟΥΝΤΟΚΑΛΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Θεοδώρου

1897-1955

Από το βιβλίου του Γιάννη Λεντάρη Προέδρου της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου με τίτλο «Ιατρική και γιατροί των Χανίων» τόμος α' - Αποκόρωνα έκδοση του Κοινωφελούς Ιδρύματος «Αγία Σοφία».

Η οικογένεια Μουντοκαλάκη κατάγεται από τον Κεφαλά. Ο πατέρας του Δημητρίου, Θεόδωρος, εγκαταστάθηκε μετά το γάμο του στους Αρμένους, όπου έζησε καλλιεργώντας την περιουσία του και διατηρώντας μαγαζί στην είσοδο

του χωριού, μέχρι το θάνατο του λίγο μετά την Κατοχή. Ο Δημήτριος, πρωτότοκος γιος του, γεννήθηκε στους Αρμένους την 1η Ιανουαρίου 1897. Είχε τέσσερις αδελφούς και μια αδελφή. Τελείωσε το Γυμνάσιο του Βάμου και το 1917, όταν μετά την αναχώρηση του βασιλέα Κωνσταντίνου ολόκληρη η Ελλάδα μπήκε υπό τον Βενιζέλο στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, κατατάχθηκε εθελοντής στο Στρατό. Το Νοέμβριο του 1918 ονομάστηκε έφεδρος ανθυπολοχαγός και την 1η Οκτωβρίου 1919 κατατάχθηκε

στον ενεργό Στρατό με το βαθμό του ανθυπολοχαγού του Μηχανικού "επί διακεκριμένη πράξει επί του πεδίου της μάχης" (Πολεμικός Σταυρός, Μάχη Μπουγαλικ Ουκρανίας). Έλαβε μέρος στη Μικρασιατική εκστρατεία, προβιβάστηκε το 1922 σε υπολοχαγό, και μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών από όπου αποφοίτησε στις 7 Ιουνίου 1924. Το 1925 μετατάσσεται στο Υγειονομικό Σώμα με το βαθμό του υπιάτρου και το 1928 προάγεται σε ιατρό (λοχαγό).

Το 1936 τιμήθηκε με τον Αργυρούν Σταυρό Β' Τάγματος Γεωργίου Α'. Τον ίδιο χρόνο, ενώ υπηρετούσε στα Χανιά ως διευθυντής του Στρατιωτικού Νοσοκομείου, παντρεύτηκε την Άννα κόρη του Αλεξάνδρου Βελιάδκη. Ο Αλέξανδρος Βελιάδης καταγόταν από τη Μακεδονία και αρχικά, το επίθετό του ήταν Βελιάδης. Κατέβηκε στην Κρήτη ως εθελοντής στη μεγάλη Κρητική Επανάσταση 1866-69 και εγκαταστάθηκε κατόπιν στον Αποκόρωνα ασκώντας το επάγγελμα του δασκάλου. Αγαπούσε τόσο την Κρήτη, ώστε άλλαξε το όνομά του σε Βελιάδης και παντρεύτηκε την Αικατερίνη Δοκιμάκη από τον Τζιτζιφέ. Αργότερα υπήρξε ένα από τα ιδρυτικά στελέχη της Κρητικής Χωροφυλακής.

Ο Δημήτριος Μουντοκαλάκης το 1936 έγινε επίτροπος και το 1938 μετετέθη στην Κομοτηνή ως διευθυντής του Στρατιωτικού Νοσοκομείου της πόλης. Εκεί τον βρήκε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, μετά την κήρυξη του οποίου μετετέθη στο Νοσοκομείο Αλεξανδρούπο-

λης ως διευθυντής. Μετά τη Γερμανική εισβολή υπηρέτησε για ένα διάστημα (1942) ως αιχμάλωτος πολέμου στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Χανίων. Μετά την απελευθέρωση, το 1944 έγινε αρχίατρος και το 1946 γενικός αρχίατρος. Υπηρέτησε επί ένα έτος (1948-1949) ως διευθυντής στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Δράμας και αποστρατεύθηκε με το βαθμό του ταξίαρχου το 1949.

Μετά την αποστρατεία του, εργάστηκε ως διευθυντής του Κέντρου Υγείας Καστελίου Κισάμου από τον Απρίλιο του 1949 μέχρι το Μάιο του 1951 και κατόπιν άσκησε την Ιατρική ως παθολόγος γιατρός στην πόλη των Χανίων. Σοβαρός και ακεραίος, με πηγαία καλοσύνη, έχαιρε μεγάλης εκτίμησης για τα αλτρουιστικά του αισθήματα και την επιστημονική του επάρκεια.

Πέθανε ξαφνικά στις 9 Ιανουαρίου 1955. Αφησε δυο παιδιά, το Θεόδωρο και τη Βασιλική. Ο Θεόδωρος έγινε καθηγητής ιατρικής στην έδρα της Γ' πανεπιστημιακής παθολογικής κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Πηγές:

- Προσωπικές σημειώσεις του ίδιου
- Γενικό Επιτελείο Στρατού: Η Υγειονομική Υπηρεσία του Στρατού κατά τον Πόλεμο 1940-1941
- Αρχείο Ιατρικού Συλλόγου Χανίων
- Γ.Κ. Πολυχρονάκη (Π. Μαρουσάκη): Ο Κεφαλάς, Μια προσπάθεια διάσωσης ονομάτων και γεγονότων Α' 1800-1900
- Εφημερίδες "Κήρυξ", "Παρατηρητής": Νεκρολογίες, Ιανουάριος 1955

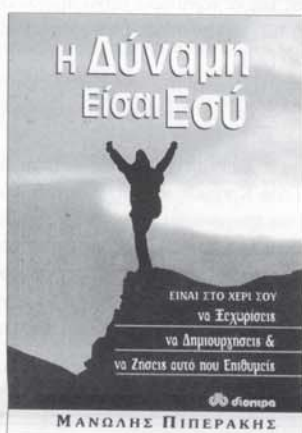
Βιβλίο

επιμέλεια Γ.Τ.

Η Δύναμη Είσαι Εσύ

του Μανώλη Πιπεράκη
Διόπτρα, 2002

Αρχές Ιουλίου 2002 κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις "Διόπτρα" το βιβλίο του Μανώλη Πιπεράκη "Η Δύναμη Είσαι Εσύ".

Ο Μανώλης Πιπεράκης είναι ένας αισιόδοξος οραματιστής. Γεννήθηκε το 1945 στους Αρμένους Χανίων. Στα δεκαοκτώ

του ήρθε στην Αθήνα αναζητώντας τύχη και συγκινήσεις. Ευτύχησε να δει, και βλέπει ακόμα, τα όνειρά του να γίνονται πραγματικότητα, και το ίδιο πιστεύει ότι μπορεί να συμβεί σε όλους. Ως υπάμενος φροντιστής, και με άλλες ευκαιρίες αργότερα, ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο, γνώρισε λαούς, και σχημάτισε μια ενδιαφέρουσα θεώρηση της ζωής και των αξιών της. Με το δικό του ευχάριστο τρόπο, σας μεταφέρει το απόσταγμα των εμπειριών, της γνώσης και της φιλοσοφίας που διαμόρφωσε στο διάβα του γύρω και μέσα από τον κόσμο.

"Μάθετε να είστε ευτυχισμένοι με αυτά που έχετε σήμερα, αλλά και να κάνετε όνειρα για ένα καλύτερο αύριο»

Τα «Χανιώτικα Νέα» έγραψαν για το βιβλίο του Μανώλη.

«Τον έχουμε γνωρίσει σε διάφορα χαρακτηριστικά διαφημιστικά σποτάκια στην TV, όπως ο ντροπαλός γυμναστής στο φούρνο (με το τριαντάφυλλο, τη φουρνάρισα και το Βιτάμ), και πιο πρόσφατα σαν χαρισματικό Κουρέα "κολλημένο με την μπάλα" του ΟΠΑΠ, με το οποίο γνωρίσαμε και στην Ελλάδα την ιδιόμορφη μουσική των ΧΟΥΝ ΧΟΥΡ ΤΟΥ κ.α.. Τώρα μας αποκαλύπτει άλλη μια πλευρά του εαυτού του, με ένα ενδιαφέρον βιβλίο που απευθύνεται σε όλους, αλλά κυρίως στους νέους, που ξεκινάνε τώρα τη ζωή τους. Πραγματεύεται την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών δυνάμεων του ανθρώπου, δείχνοντας μας πόσο εύκολο είναι να πετύχει κανείς στη ζωή του, αν πιστέψει στις δυνάμεις αυτές και δεν εμποδίζεται από τα διάφορα "περιοριστικά πιστεύω", που πολύ συχνά μας κλείνουν το δρόμο προς την επιτυχία και το όνειρο. Το θέμα δεν είναι καινούργιο αλλά η παρουσίαση ξεφεύγει από την πεπατημένη, δίνοντας μας την ευκαιρία να απολαύσουμε ένα ευχάριστο διηγηματικό κείμενο, με πολλές προσωπικές ιστορίες από τη ζωή του συγγραφέα, και όχι

μόνο. Έτσι περνάει άνετα και ευχάριστα τα μηνύματα προς τον αναγνώστη, αφού συνδυάζουν το "τερπνό" με το "ωφέλιμο"... Μ.»

Ο Μανώλης στο πρόλογο του βιβλίου του αναφέρει:

«Οραμα, αισιοδοξία, χαμόγελο και καλός λόγος είναι μερικά απαραίτητα στοιχεία μιας ευτυχισμένης και επιτυχημένης ζωής. Όμως, στις γεμάτες άγχος και "πρέπει" μέρες που ζούμε, οι έννοιες αυτές αρχίζουν να σπανίζουν. Αν σας έλεγα "ελάτε να ψάξουμε να τις βρούμε, ή να τις καλλιεργήσουμε" πολλοί θα μου λέγατε ότι "δεν είναι εύκολο". Σας καλώ λοιπόν σ' ένα συναρπαστικό ταξίδι "ζωής", μέχρι την άκρη του κόσμου... Και ζώντας μαζί μου κάποιες απίστευτες ιστορίες και γεγονότα, θα διαπιστώσετε μόνοι σας πόσο εύκολο είναι να βρείτε το καλύτερο που θα μπορούσατε να επιθυμήσετε και όλες οι πόρτες θα αρχίσουν να ανοίγουν για σας. Θα φτάσετε τον καλύτερο τύπο "εαυτού" που μπορείτε να φανταστείτε, θα μάθετε να κινείστε σ' ένα επίπεδο "Αποτελεσματικής Επικοινωνίας" και να διαχειρίζεστε τη ζωή σας κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Αρχαία και σύγχρονη σοφία θα σας καθοδηγήσει και θα ανοίγουν συνέχεια σύγχρονους δρόμους που θα σας οδηγήσουν εκεί που εσείς επιθυμείτε. Ας ξεκινήσουμε, λοιπόν αυτό το συναρπαστικό ταξίδι με ης απεριόριστες δυνατότητες!»

Από το βιβλίο του διαλέξαμε και παραθέτουμε μια μικρή ιστορία που με γλαφυρό τρόπο ο Μανώλης περιγράφει ανάμεσα στα άλλα και τα βάσανα και τις δυσκολίες της νεανικής του ζωής.

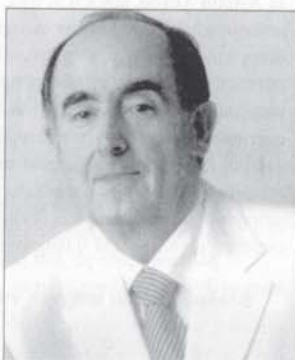
ΩΣΠΟΥ ΝΑ ΕΡΘΕΙ ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ!

Σκέπτομαι πολλές φορές. Τι έχω κάνει και τι δεν έχω κάνει στη ζωή μου, και πως έφτασα μέχρι εδώ. Και επειδή δεν μου αρέσει να κολλάω συνέχεια στα σοβαρά της ζωής, αρέσκομαι συχνά να θυμάμαι και κάποια ευτράπελα που μου συνέβησαν κατά καιρούς, στο πέρασμα του χρόνου.

Γυρνάω το ρολόι πίσω, και βρίσκομαι στα δεκατρία μου. Μαθητικά χρόνια, τότε που προσπαθούσαμε να βγάλουμε το Γυμνάσιο (παλιό εξατάξιο) για να προοδεύσουμε στη ζωή μας.

Για να φτάσουμε όμως από το χωριό μας, τους Αρμένους Χανίων, μέχρι το Βάμο, την επαρχιακή πρωτεύουσα όπου υπήρχε Γυμνάσιο, έπρεπε να διανύσουμε μια σημαντική απόσταση, που μας έπαιρνε από μία ώρα, αν περπατούσαμε γρήγορα, έως μιάμιση, αν περπατούσαμε πιο άνετα.

Το δύσκολο σ' αυτή τη διαδρομή ήταν ότι το πρώτο μισό της περνούσε μέσα από κακοτράχαλα βουνίσια μονοπάτια, φτιαγμένα περισσότερο από τα αιγοπρόβατα που βοσκούσαν στην περιοχή, ακατάλληλα για μα-

θητούδια δώδεκα - δεκαπέντε χρονών. Και με καλό καιρό τα πράγματα ήταν από ανεκτά μέχρι διασκεδαστικά, ανάλογα με τις συνθήκες της ημέρας, την παρέα που είχαμε στο δρόμο, τα μαθήματα και τους καθηγητές. Στην κακοκαιρία, όμως, τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Να βρέχει και να φυσάει, να σου παίρνει ο αέρας την ομπρέλα, να φτάνεις στο Γυμνάσιο με τα παπούτσια γεμάτα νερό, ή και τα ρούχα βρεγμένα, και να πρέπει να κάθεται πέντε ώρες να ακούς τους καθηγητές της αλγεβρας και της χημείας να σου αναλύουν τους διάφορους τύπους των μαθημάτων. Να σου λένε για τετράγωνα του "α" και του "β" και εσύ να σκέπτεσαι τη συννεφιά που έχει σκεπάσει το σχολείο, αλλά και την ταλαιπωρία που έχεις υποστεί. Να σου λένε πως το υδρογόνο μαζί με το οξυγόνο σχηματίζουν το νερό, κι εσύ να βλέπεις το νερό της βροχής, που από τα χαράματα πέφτει ασταμάτητα, και να απελπίζεσαι. Και να μη σε νοιάζει καθόλου αν αυτό το νερό που έφαγες από το χωριό σου ως το Γυμνάσιο είναι υδρογόνο ενωμένο με οξυγόνο. Παρά να περιμένεις ανπόμονα να χτυπήσει το κουδούνι, για να γυρίσεις τον ίδιο δρόμο προς τα πίσω - Όμως, δεν είχαμε άλλη επιλογή.

Για να φτάσουμε στο Γυμνάσιο κατά τις οκτώ, που άρχιζε το μάθημα, έπρεπε να έχουμε ζυμώσει χαράματα. Να πλυθούμε με το παγωμένο νεράκι στον υπαίθριο νιπτήρα μας, να τσιμπήσουμε κάτι (λίγο κατσικίσιο γάλα, κανένα αυγό ή έστω λαδόψωμο), και δρόμο για την περιπέτεια. Έξι χρόνια Γυμνάσιο, έξι χρόνια το ίδιο βιολί. Αυτό που δεν κατάλαβα ποτέ είναι το πώς συνέβανε, σχεδόν πάντα, τα παιδιά της επαρχίας να είναι πρώτα σε επιτυχίες και διακρίσεις στις εισαγωγικές εξετάσεις για τις ανώτερες σχολές. Τέλος πάντων.

Εγερτήριο, λοιπόν, χαράματα. Αλλά το πώς ζυμώσαμε εκείνη την ώρα, και ειδικά τις μέρες του χειμώνα που αργεί να ζημερώσει, είναι μια άλλη ιστορία.

Ανάλογα με την εποχή, σπριζίζαμε στο πρώτο φως της ημέρας, όταν ο ουρανός ήταν καθαρός, ή στο πρωινό λάλημα του κόκορα, ή στο ρολόι-ζυμνητήρι που διέθετε ο γείτονας και συμμαθητής μου, ο Τάκης. Μόνο που το ζυμνητήρι αυτό δεν ήταν ούτε κουφόρτζ, όπως είναι σήμερα τα περισσότερα ρολόγια, ούτε κάποια μάρκα ακριβείας. Ήταν ένα παλιό, κουνριστό επιτραπέζιο ζυμνητήρι -Made in China- που μόνο προβλήματα μας δημιουργούσε. Κι αυτό, γιατί στην προσπάθεια μας να το ρυθμίσουμε να πηγαίνει σωστά, τα κάναμε μούσκεμα. Όταν πηγαίναμε το ρεγουλάτορ προς το πλιν (-), το ρολόι έμενε δυο ώρες πίσω, το εικοσιτετράωρο. Όταν τον πηγαίναμε προς το συν (+), πήγαινε δυο-τρεις ώρες μπροστά. Το ιδανικό ήταν αδύνατο να το πετύχουμε.

Ελάχιστη, λοιπόν, εμπιστοσύνη μπορούσαμε να έχουμε σ' αυτόν τον παμπάλαιο χρονόμετρο. Έτσι, περισσότερο εμπιστοσύνη είχαμε στον πατέρα του Τάκη, τον κυρ Νίκο - ο θεός να συχωρέσει την ψυχή του - που ήταν περιπλανώμενος μανάβης και φόρτωνε χαράματα το γαϊδουράκι του και ξεκινούσε για τα γύρω χωριά να πουλήσει τηνπραμάτεια του. Αυτή τη δουλειά την έκανε χρόνια, και είχε μάθει να ζυμνάει πρωί από μόνος του λόγω καθημερινής συνήθειας. Αυτός, λοιπόν, αντικαθιστούσε συχνά το αφερέγγυο ρολόι μας, στο πρωινό εγερτήριο.

Εκείνο το πρωινό επρόκειτο να μας μείνει αξέχαστο. Χαράματα ακόμα, ακούω τη γνωστή φωνή του κυρ

Νίκου:

“Ε, Μανωλιό, άρχισε να χαράζει! Ο Τάκης σηκώθηκε κιόλας”.

Δε σήκωνε δεύτερη σκέψη, έπρεπε να ξυπνήσω κι εγώ. Έτσι κι έκανα. Ακολούθησα τις συνηθισμένες διαδικασίες του πρωινού ξυπνήματος, πήρα την τσάντα με τα βιβλία, και πήγα προς την εξώπορτα. Κοίταξα διερευνητικά τον ουρανό. Φοβήθηκα τη μαυρίλα του, γύρισα μέσα, να πάρω την ομπρέλα μου και ξαναβγήκα έξω.

Φώναξα του φίλου μου πως ήμουν έτοιμος, και σε λίγα λεπτά αφήναμε το χωριό μας, παίρνοντας το δρόμο προς το Γυμνάσιο. Γρήγορα, πριν μας πιάσει κάποια μπόρα.

Στον ουρανό τα σύννεφα φαινόταν τότε απειλητικά πότε παιχνιδιάρικα. Αλλού σχημάτιζαν μαύρους όγκους, έτοιμους να αδειάσουν στα κεφάλια μας το βαρύ τους φορτίο, και αλλού αραίωναν, αφήνοντας κάποιες αμυδρές ακτίνες φωτός να κατεβαίνουν προς τα κάτω, και να φωτίζουν το διάβα μας.

“Ο πατέρας μου είπε πως θα βρέξει”, μου λέει ο Τάκης σοβαρά κάποια στιγμή, θέλοντας να επιβεβαιώσει αυτό που και οι δυο μας φοβόμαστε.

Καθώς προχωρούσαμε, τα φωτεινά κενά του ουρανού θόλου άρχισαν να εξαφανίζονται το ένα μετά το άλλο, και η απειλητική του μαυρίλα απλωνόταν, σιγά-

σιγά, παντού. Η βροχή, που δεν άρχισε να έρθει, μας έκανε παρέα στη μισή μας διαδρομή προς το Γυμνάσιο. Τα πόδια μας, άλλοτε από τη βροχή που έπεφτε λοξά λόγω ανέμου -λες και έβασε στόχο τα παπούτσια μας- και άλλοτε από τα νερά που έτρεχαν σαν ποτάμι στο δρόμο μας, είχαν γίνει μούσκεμα.

“θα περάσει, πού θα πάει”, λέει ο Τάκης, κάποια στιγμή.

“θα ξημερώσει, πού θα πάει”, συμπληρώνω εγώ. “Τουλάχιστον να βλέπουμε πού πατάμε”!

Η νεροποντή επιτέλους σταμάτησε, αλλά φως της ημέρας δε βλέπαμε. Το λιγοστό φως που φαινόταν όταν ξεκινούσαμε, είχε χαθεί κι αυτό.

“Καλά βρε Τάκη, τι ώρα ξεκινήσαμε σήμερα;” ρώτησα το φίλο μου.

“Αχ Μανωλή μου, δύσκολα μου βάζεις”, μου απαντάει αυτός. “Και πού είναι η δυσκολία;” τον ξαναρωτάω.

“Στο ότι το ρολόι έμεινε ξεκουρντιστο εχτές, και σταμάτησε. Το βράδυ που το είδαμε, το βάλαμε στο περίπου, για να μη μείνουμε εντελώς χωρίς ώρα. Εξάλλου, ποιος του έχει και εμπιστοσύνη, έτσι που πάει πότε μπρος και πότε πίσω;”

“Ε, και στο περίπου τι έλεγε;”, επιμένω εγώ.

“Ε, να, προκειμένου να σηκοθούμε στο περίπου, την ευθύνη την πήρε ο πατέρας μου σήμερα, μια και όταν

σηκώθηκε να ετοιμαστεί, είδε να ξημερώνει, όπως τουλάχιστον πίστεψε, και μας ζήτησε κι εμάς”.

Φτάσαμε στο Γυμνάσιο και ακόμα δεν είχε φέξει.

Την εξήγηση τη δώσαμε μόνοι μας: Μάλλον κάποιο φως του φεγγαριού περνούσε ανάμεσα στα αραιά σύννεφα, όταν σηκώθηκε ο κυρ Νίκος, και νόμισε ότι ξημέρωνε.

Αποτέλεσμα; Δύσκολη μέρα και μεγάλη μας περίμενε. Οι ώρες δεν περνούσαν, και τα μαθήματα μας φαινόταν πιο δύσκολα από ποτέ.

Εκείνη την ημέρα άρχισα να κάνω τα πρώτα μου καταναλωτικά όνειρα: “Όταν βρω λεφτά θα πάρω δύο ρολόγια. Ένα μεγάλο, επιτραπέζιο, και ένα του χεριού. Και μάλιστα καλή μάρκα. Για να ξέρω πάντα τι ώρα είναι και να ρυθμίζω τη ζωή μου, όπως θέλω”.

Για πολλά χρόνια, μέχρι που τελείωσα το Γυμνάσιο (εξατάξιο, όπως είπαμε), έβλεπα όνειρα με ρολόγια. Τη μια τα έβρισκα στο δρόμο, την άλλη μου τα κάνανε δώρο. Ρολόγια του χεριού, ρολόγια τραπέζιου, ρολόγια μικρά, ρολόγια μεγάλα. Κι όταν ξυπνούσα κοιτάζα τον καρπό του χεριού μου, κοιτάζα το τραπέζι, αλλά πουθενά ρολόι. Η πίκρα μου ήταν απεριγράπτη, γιατί, μετά οικονομικά της εποχής, ούτε σκέψη για αγορά ρολογιού. Και το μόνο που μπορούσα να κάνω ήταν να περιμένω να μεγαλώσω, να 'ρθουν καλύτερες μέρες..

**«Στ' Αγίου Πνευμάτου την κορφή...»
Η κορφή του Αγίου Πνεύματος στα Λευκά όρη της Κρήτης**
του Αντώνη Γ. Πλυμάκη από τη Σειρά Λευκά Όρη Νο 1, Χανιά 2002.

Μια έκδοση του Αντώνη Πλυμάκη, αφιερωμένη στην κορφή του Αγίου Πνεύματος, στους αγνούς φυσιολάτρες της ορειβασίας και στον αξέχαστο Νικόλα Πλατσιδάκη, που έμεινε για πάντα στην κορφή. Στο πρώτο μέρος του

βιβλίου περιγράφεται η κορφή, με ιστορικές αναφορές, χάρτες, σχεδιαγράμματα και φωτογραφίες του συγγραφέα. Στο δεύτερο μέρος είναι αφιερωμένο στον Μελιδονιανό Νικόλα Πλατσιδάκη, που είχε τάμα να ανεβαίνει στο Άγιο Πνεύμα κάθε χρόνο στις 24 Ιουνίου, όπου γιορτάζουν τα εκκλησάκια της κορφής, όπου έχασε τη ζωή του πριν τρία χρόνια.., την ίδια μέρα διάλεξε και ο συγγραφέας να παρουσιάσει το βιβλίο του, και περιλαμβάνει τραγούδια του Ν. Πλατσιδάκη για τη ξενιτιά, την Κρήτη και τα βουνά της. Το τρίτο μέρος περιλαμβάνει κείμενα και ποιήματα για τα Λευκά Όρη από διάφορους συγγραφείς. Είχα την τύχη να επισκεφθώ το περασμένο Πάσχα τις ριζές της κορφής του Αγίου Πνεύματος και το βιβλίο του Α. Πλυμάκη ήρθε σαν μάνα εξ ουρανού να διαλευκάνει τις διάφορες απορίες που μου είχαν γεννηθεί. Στην ίδια σειρά πρόκειται να ακολουθήσουν : 2. Η κορφή Ελευθέριος Βενιζέλος (Μαύρη) και η άλλη Κεραμιανή Μα-

δάρα, 3. Γκίγκιλος το βουνό του Δία, 4. Τα Λευκά όρη στο πέρασμα των αιώνων.

Στη συνέχεια παραθέτουμε ένα μικρό απόσπασμα από το βιβλίο.

[.....]

Η περιοχή των Γουρνών υπάγεται στο νέο Δήμο Αρρένων. Το καπετανοχώρι Μελιδόνι στον Αποκόρωνα είναι χτισμένο σε υψομ. 410 μέτρων, απέχει από τα Χανιά 31 χλμ. και ενώ παλαιότερα είχε φθάσει τους 381 κατοίκους (1940), σήμερα οι άνθρωποι του δεν ξεπερνούν τους 100, υπάγεται δε και αυτό στο Δήμο Φρε. Από το Μελιδόνι ένας ορεινός δρόμος 8,5 χλμ. μας φέρνει στις Χώσες, σε υψομ. περίπου 1.100 μέτρων, όπου το Άγιο Πνεύμα λατρεύονταν μέχρι τελευταία μέσα σε μια βραχοσπητή, αλλά τώρα, δίπλα ακριβώς, στο θαυμάσιο πετρόκτιστο καινούριο εκκλησάκι που με περισσότερο μεράκι έχτισαν οι κάτοικοι των Πεμονιών Αποκορώνου, μιας και αυτό είναι το Πεμονιανό Άγιο Πνεύμα ή το Κάτω για να ξεχωρίζεται από το ψηλό στην κορφή, το Πάνω Άγιο Πνεύμα. Στις Χώσες υπάρχουν άφθονα κυπαρίσσια, οι πηγές θαυμάσιου νερού Πάνω Νερό και Κάτω Νερό και ανατολικά, χαμηλά, μερικοί από τους ωραιότερους Κούρους των Λευκών Ορέων. Από Χώσες για κορφή Αγ. Πνεύματος η πεζοπορία είναι 4,30 ώρες. Λίγο πιο ανατολικά, στην πλαγιά της κορφής Μπούμπουλο, βρίσκεται ακόμη ένα άλλο εκκλησάκι του Αγίου Πνεύματος, το Φρεδιανό Άγιο Πνεύμα στο οποίο πολύ κοντά φτάνει ορεινός δρόμος. Στις Γοΐρνες, τις Χώσες και το Μπούμπουλο κάθε χρόνο πραγματοποιούνται μεγάλα παραδοσιακά πανηγύρια της Μαδάρας που αρχίζουν από την παραμονή Βράδυ και τελειώνουν με τη θεία λειτουργία της ημέρας τις γιορτές, το παραδοσιακό φαγοπότι τα ριζίτικα τραγούδια και τις μαντινάδες. Λεν μπορώ να μην αναφέρω και το πανηγύρι του Προφήτη Ηλία: στο κόσμημα και καύχημα της περιοχής, στο καινούριο πετρόκτιστο εκκλησάκι του Αγίου στην τοποθεσία Μεμέτη Καλύβα, ένα χιλιόμετρο πριν

τις Χώσες δυτικά. Αυτό το έχτισαν οι πιστοί κάτοικοι του χωριού Μελιδόνι το έτος 2000 και η φιλοξενία του κατά το πανηγύρι του Αγίου, στη μοναδική σε ομορφιά και θέα τοποθεσία, ξεπερνά κάθε όριο. Στις 19 Φεβρουαρίου 1961, επιχειρήθηκε να διοργανωθεί το πρώτο τοπικό πρόχειρο αγώνισμα σκι στον Μεμέτη την Καλύβα, με συμμετοχή των Π. Πιπεράκη, Παύλου Κακούρη, Αν. Πλυμάκη και Χρ. Χουλιόπουλου, αλλά λόγω καιρού δεν προχώρησε. Επίσης στις 25 Νοεμβρίου 1962, πραγματοποιήθηκε από σαράντα άτομα του Ορειβατικού Χανίων, ανάβαση στην ίδια τοποθεσία από το Μελιδόνι. Στις 2 Αυγούστου 2000, ο σεβ. Ειρηνναίος Κισάμιος είχε γράψει στην εφημερίδα “ΚΗΡΥΞ”.

“Οι Αποκορωνιώτες που κοιτάζαν τις Μαδάρες το βραδινό της 19ης Ιουλίου είδαν ένα παράξενο θέαμα: Είχε σκοτεινιάσει και στο Ριζομάδαρο, πάνω από το Μελιδόνι στο καθαίο πλάι προς τις Χώσες, φώτα πολλά από αυτοκίνητα που πήγαιναν πάνω και κάτω και άλλα στάσια, ανάβανε και σβήνανε σε μια μεγάλη έκταση. Η περιοχή γύρω από τον Μεμέτη την Καλύβα παρουσίαζε εκείνο το βράδυ την εικόνα ενός πολεμικού στρατοπέδου... Την άλλη μέρα, από κάποιο κοντοχωριανό έμαθα, ότι η φωταγία στις Μαδάρες εκείνο το βράδυ οφειλετο στο γεγονός πως οι Μελιδονιανοί κτίσανε σε κείνη τη βουνοπλαγιά ένα εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία και κάνανε τον πρώτο εσπερινό του. Γι’ αυτό έγινε όλη η “φασαρία” που είδατε, είπε ο συνομιλητής μου και πρόσθεσε πως κι οι Πεμονιανοί προ δύο μηνών κτίσανε παρά μέσα, στις Χώσες, το Άγιο Πνεύμα, κι όταν εγώ ξαναρώτησα γιατί κτίζονται τώρα τόσες εκκλησίες πάνω στη Μαδάρα, ο συνομιλητής μου, κουνώντας το κεφάλι του, είπε:

«Δεν το κατέεις Δέσποτα πως την Ορθοδοξία την πολεμούνε στις πολιτείες και είναι υποχρεωμένη να πιάσει τις Μαδάρες, σαν τους παλιούς καιρούς»

[.....]

ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ

Ο Πέτρος Παρασκευουδάκης ετών 57, πέθανε στις 25 Ιουνίου στα Χανιά και ετάφη στους Αρμένους. Ο Πέτρος ήταν σύζυγος της Ευτυχίας και πατέρας του Μιχάλη και του Θεοφάνη.

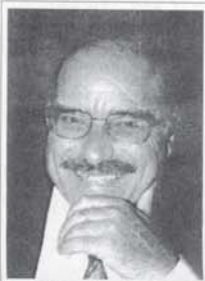
Η Ελένη Καβρουλάκη ετών 83 πέθανε τον Ιούλιο και ετάφη στους Αρμένους.

Ο Νικόλαος Χαρ. Παπαδάκης πέθανε στις 18 Αυγούστου και ετάφη στα Χανιά.

Η Καβρουλάκη - Γιαννακοπούλου Ευλαμπία πέθανε στην Αυστραλία όπου και ετάφη.

Ο Βαγγέλης Ορφανάκης ετών 69, πέθανε στις 29 Σεπτεμβρίου και ετάφη στους Αρμένους. Ο Βαγγέλης ήταν σύζυγος της Μαρίας και πατέρας του Μιχάλη και της Νεκταρίας.

Στη μνήμη Πέτρου Παρασκευουδάκη

Ο Πέτρος, γεννήθηκε καπετάνιος. Από μικρός, πάλενε με τα κύματα. Κρατούσε σταθερά το τιμόνι και κυβερνούσε τη ζωή του στις άγριες θάλασσες. Κάθε φορά που γύριζε από ταξίδια διηγόταν εντυπώσεις περιπέτειες από μέρη εξωτικά κι εμείς θαυμάζαμε.

Είχε την τύχη να είναι γιος αγαθών γονιών και κληρονόμησε την καλοσύνη και την αγνότητα της καρδιάς τους. Ήταν λοιπόν πάντα για όλους ο καλός και αγαθός φίλος, ο ευγενικός και καλοσυνάτος συμπολίτης που όλα τα αντιμετώπιζε με χαμόγελο και μακροθυμία.

Με την δύναμη της ψυχής του, το χιούμορ που ο Θεός τον είχε προικίσει, την υπομονή και την έμφυτη καρτερία του, χαίροταν την κάθε μέρα όπως του την χαρίζει η ζωή. Αγαπούσε τη φύση, τη δουλειά του, τους φίλους και την οικογένειά του. Ποτέ δεν ακούστηκε πικρός λόγος από το στόμα του. Ήταν λοιπόν φυσικό να γίνεται αξιγαίπητος και καλοδεχούμενος σε όποιον τύχαινε να τον γνωρίσει.

Όταν γνώρισε την γυναίκα του αποφάσισε να αράξει σε λιμάνι και να προσφέρει τη θαλπωρή της καρδιάς του στην οικογένειά του. Εβλεπε με χαρά τα δύο παιδικάρια του να μεγαλώνουν και να προοδεύουν. Ήταν όμως ο αιώνιος νοσταλγός της απέραντης θάλασσας.

Φαίνεται πως από το παράθυρό του πάντα αγνάντευε το πέλαγο που τον καλούσε. Και ενώ κανείς μας δεν το είχε φανταστεί, ενώ όλοι πιστεύαμε ότι θα έμενε μαζί μας ως τα βαθιά γεράματα, όπως ήταν πάντα αισιόδοξος, δυνατός και γαλήνιος, έφυγε σε μακρινό μοναχικό ταξίδι ξαφνικά. Είχε γεννηθεί καπετάνιος, να τιμονεύει το καράβι στους δρόμους του ουρανού. Οι άνεμοι του πελάγου τον κάλεσαν κι αυτή τη φορά δεν μπόρεσε να αντισταθεί. Το κάλεσμα των σειρήνων της νύχτας και των αστεριών ήταν πιο δυνατό. Έφυγε, κρατώντας φυλαχτό τη λατρεία των παιδιών και την αγάπη της γυναίκας του. Πήρε μαζί τη σκέψη και τη λαχτάρα τους, πήρε τα δάκρυα και τον πόνο όσων τον γνώρισαν.

Έφυγες φίλε μας και κρατάς μαζί τη θλίψη μας για τον χωρισμό σου. Ας είναι η ανάμνησή μας το πρώτο αεράκι στο μεγάλο ταξίδι σου και λουσμένο στο φως τα μεγάλα πανιά σου, να σε φέρουν γοργά σε γαλήνιες θάλασσες, όπου μόνο η ευλογία του Θεού θα σε σκεπάζει.

Καλό σου ταξίδι καπετάνιο.

Νανά Καλαϊζάκη

Στη μνήμη Ελένης Ιωάννου Καβρουλάκη

Πέθανε και ετάφη στους Αρμένους Η Ελένη Ιωάννου Καβρουλάκη, κόρη του Γιάνναρη, ετών 83. Άτομο αξιόλογο, ευγενικό, με μεγάλη βοήθεια στ' αδελφια και στ' ανίψια, αφού δεν έκαμε δική της οικογένεια. Πρακτική και αυτοδίδακτη νοσοκόμα προσέφερε αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες της στο χωριό μας κατά την περίοδο της κατοχής και στη συνέχεια όταν διορίστηκε επίσημα πλέον ως νοσοκόμα, για λίγο στις Βρύσες και αργότερα στις Καλύβες. Κάτω από άσημες συνθήκες στα δύσκολα χρόνια της κατοχής ήταν παρόν στ' όποιο χρειάζο-

ταν βοήθεια. Να περιθάλπει, να κάμει μια ένεση να δώσει το φάρμακο, να βοηθήσει τη γέννα, άλλοτε μόνη της άλλοτε δίπλα στο Μιχελογιάννη.

Η προσφορά της ήταν ανεκτίμητη. Όπου υπήρχε ανάγκη στο χωριό, στην εκκλησία, στο φτωχό, η βοήθειά της δεδομένη, τις περισσότερες φορές ανώνυμη. Αυτή ήταν η Ελένη, η νοσοκόμα, η ψιλή αρχόντισσα, η κυρία.

Ελένη θα σε θυμούμαστε πάντα. Θερμά συλλυπητήρια στ' ανίψια σου

Τερεζάκης Γιάννης

Στη μνήμη Ευλαμπίας Καβρουλάκη-Γιαννακοπούλου

Μετά από διετή περίπου, ταλαιπωρία με την υγεία της, πέθανε στην μακρινή Αυστραλία, όπου ήταν καλώς εγκατεστημένη, από πολλά χρόνια η Ευλαμπία Γιαννακοπούλου, το γένος Καβρουλάκη, σε ηλικία 54 ετών. Κόρη του Γερογιάννη, παιδί φτωχής οικογένειας του χωριού μας, αναγκάστηκε από νεαρής ηλικίας να ξενιτευθεί για ένα καλύτερο αύριο.

Δυστυχώς ακολούθησε τη μοίρα όλων των ξενιτευμένων χωρίς γυρισμό. Η μοίρα της έπαψε άσχημο παιχνίδι, κόβοντας το νήμα της ζωής της, πάρα πολύ νωρίς. Άφησε το σύζυγό της Νίκο και τις δύο κόρες της την Ζαφειρένια και την Μαρία μόνους.

Ας είναι το χόμα της ξενιτιάς που την σκέπασε ελα-

φρύ και η μνήμη της αιώνια. Θερμά συλλυπητήρια στον σύζυγό της Νίκο και στα παιδιά της, καθώς και στ' αδελφια της Μαρία, Ελένη, Άννα και Βαγγέλη.

Γιάννης Τερεζάκης

Ένα αστέρι έσβησε, σε μακρινό πλανήτη, στο Αρμένους εσκοτήνισε, κλαίει ο Ψηλορείτης

Σε τέτοια χώρα μακρινή, σ' άγνωστα ξένα μέρη, ποιος τό 'λπιζε ο χάροντας τόσο νωρίς να σ' εύρει

Αν έχει ο χάρος αδερφή, εύχομαι να πεθάνει, να καταλάβει, στην καρδιά τι πόνο μου 'χει βάνει

Το χόμα που σε σκέπασε, περήφανο θα γίνει, γιατί εκεί θ' ανθήσουνε, γαρύφαλλα και κρίνοι.

Με πολύ πόνο
ο αδερφός σου Βαγγέλης Ιωάννου Καβρουλάκης

Στη μνήμη Νίκου Χαρ. Παπαδάκη

Αγαπητέ αδερφέ Νίκο

Δεν μπορούμε να πιστέψουμε ότι δεν βρίσκεσαι πλέον κοντά μας. Η τόσο πρόωγη και ξαφνική αναχώρησή σου από κοντά μας, σταμάτησε τη σκέψη μας και μας έκλεισε τα χείλη και έτσι δεν μπορούσαμε να σου πούμε αυτά που νιώθαμε

για σένα. Τώρα που συνειδητοποιούμε ότι πλέον δεν είσαι κοντά μας, νιώθω την ανάγκη να σου πω αυτά που δεν άφηνα η συγκίνηση, να σου πω τις τελευταίες στιγμές που το άνοιχο πλέον σώμα σου βρισκόταν κοντά μας και η ψυχή σου κάπου εκεί κοντά, όπως θέλω να πιστεύω.

Ήσουν ένας σωστός άνθρωπος. Δημιούργησες με την Δέσποινα μαζί μια σωστή οικογένεια με δυο παιδιά αντίξια του δικού σας σωστού χαρακτήρα και ικανά να συνεχίσουν τη ζωή ακολουθώντας τον σωστό δρόμο που

με τις υποδείξεις σας και με τα παραδείγματά σας τα διδάξατε.

Ήσουν ένας σωστός και αγαπημένος αδερφός με την αγάπη σου προς όλους μας και την κατανόησή σου για τα πάντα. Ήσουν σωστός και αγαπητός σε όλους τους συγγενείς, στους φίλους σου, στους συναδέλφους σου και με όλους τους συνανθρώπους σου, που είχαν την τύχη να σε γνωρίσουν. Φεύγοντας από κοντά μας εκτός από ανεκπλήρωτο κενό που άφησες, νιώθουμε και μια μεγάλη υποχρέωση: Να παραδειγματιστούμε από τον τρόπο με τον οποίο ανέλωσες τον τόσο πολύτιμο χρόνο της ζωής σου.

Το μόνο παρήγορο θα είναι για μας, να νιώθουμε χαρούμενοι, αφού θα είσαι κοντά στους γονείς σου και στους γονείς της Δέσποινας, τους οποίους δεν ξεχάριζες και υπεραγαπούσες όπως και τους γονείς σου. Τελειώνοντας να ξέρεις πως θα σε θυμούμαστε πάντα με το γλυκό σου χαμόγελο. Με την βεβαιότητα ότι εσύ θα μας βλέπεις, θα συνεχίσουμε την ζωή έως την ώρα που θα συναντηθούμε ξανά.

Καλό σου ταξίδι αγαπημένε μας αδερφέ Νίκο

Ο αδερφός σου Γιόργος

Στη μνήμη Νίκου Αγγελή

Έφυγε στις 12 Σεπτεμβρίου από τη ζωή σε ηλικία 72 χρόνων, ο Αποκορωνιώτης δημοσιογράφος και συγγραφέας Νίκος Αγγελής, μετά από σύντομη ασθένεια. Ο χαμός του γέμισε με θλίψη τους συγγενείς του, αλλά και συνεργάτες του και συντοπίτες του.

Ο Νίκος Αγγελής γεννήθηκε το 1930 στο Γετίμι Μετόχι Αποκορώνου, όπου έζησε τα παιδικά του χρόνια. Φοίτησε σε επαγγελματικές σχολές και αργότερα έλαβε πτυχίο Πολιτικών Επιστημών.

Τα πρώτα του δημοσιογραφικά κείμενα δημοσιεύθηκαν στην τοπική εφημερίδα "Κήρυξ" το 1946 (της οποίας ήταν στενός συνεργάτης μέχρι τον θάνατό του). Το 1956 κέρδισε το πρώτο πανελλήνιο βραβείο διηγήματος με το διήγημα, "Το ζαβό σκυλί".

Ο Νίκος Αγγελής, υπήρξε ένας από τους κορυφαίους δημοσιογράφους της γενιάς του και τα κείμενά του χαρακτηρίζονταν από οξύδερκεια και διεισδυτικότητα.

Άριστος χειριστής της γλώσσας, δάσκαλος για πολλούς νέους συναδέλφους και πάνω από όλα καλός φίλος και συνάδελφος, αναφέρεται σε ανακοίνωση της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ). Εργάστηκε στις εφημερίδες "Ελευθερία", "Ακρόπολις", "Μακεδονία", "Απογευματινή", "Ελεύθερος Τύπος", "Μεσημβρινή". Διετέλεσε αρχισυντάκτης του περιοδικού "Επίκαιρα" και διευθυντής του περιοδικού "Ιστορία" από το 1970 έως σήμερα.

Ο Νίκος Αγγελής, εργάστηκε επίσης ως πολιτικός σχολιαστής στους ραδιοφωνικούς σταθμούς "Αθήνα 98,4" και FM 100 Θεσσαλονίκης", ενώ από το 1990 έως το 1993, ήταν σύμβουλος του τότε πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Μητσοτάκη. Το διοικητικό συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ, της οποίας ήταν μέλος εκφράζει τα συλλυπητήριά του στη σύζυγό του Νίκου Αγγελή, Μερόπη, και τους γιους του, Αλκιβιάδη και Γιώργο.

Ο Νίκος Αγγελής ήταν μέλος και της Εθνικής Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και είχε πλούσια συγγραφική δραστηριότητα.

Στη μνήμη Ευαγγελου Ορφανάκη

Χάσαμε τον Βαγγέλη, στα τέλη του Σεπτεμβρη, μετά από τη μάχη του με την ασθένειά του. Από τους πρώτους επαγγελματίες οδηγούς στο χωριό μας, είτε σαν οδηγός λεωφορείου είτε σαν οδηγός ταξί ήταν πάντα χρήσιμος για τους συγχωριανούς. Αξέχαστες σε όλους μας θα μείνουν οι εκδρομές που μας πήγαινε στο Δημοτικό σχολείο, με το Ντε-σόντο, το λεωφορείο της εποχής, που και αυτό έχει «απο-

στρατευτεί» χρόνια. Πάλεψε με τις δυσκολίες της υγείας του και στην ουσία νίκησε. Θα μας μείνει αξέχαστο το κουράγιο του, στην εκδρομή του συλλόγου, το 1997, στην Πρέβελη και στον Πλακιά, όταν άρπαξε την κατσούνια του, φόρεσε το σαρίκι του και μπήκες μπρος από όλους. Δεινός παίχτης στην πρέφα, στο πόκερ και στο τάβλι, από όπου είναι και φωτογραφία που παραθέτουμε.

Ο Βαγγέλης είχε τη χαρά να δει τα παιδιά του παντρεμένα και να χαρεί τα εγγόνια του. Βαγγέλη σου ευχόμαστε καλό ταξίδι, και σου υποσχόμαστε πως δεν θα σε ξεχάσουμε.

G.T.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΟΡΙΑ

Η **Αικατερίνη Χαϊρετάκη** από την Αθήνα, καταγωγή Αρμένιοι, προσέφερε το ποσό των **90 €** για τις ανάγκες του ιερού ναού Αγ. Νικολάου Αρμένων εις μνήμη των γονέων της.

Ο **Ιωάννης Τερεζάκης** προσέφερε για την ανακαίνιση του Ιερού Ναού Αγ. Ιωάννου Αρμένων **50 €** εις μνήμη του παιδιού του Παντελεήμονος Τερεζάκη.

Η **Αναστασία Μαντωνανάκη** προσέφερε το ποσό των **150 €** για την ανακαίνιση του ιερού ναού Αγ. Ιωάννου Αρμένων εις μνήμη του συζύγου της Γεωργίου Μαντωνανάκη.

Η **οικογένεια Γεωργίου Παπαδάκη** προσέφερε το ποσό των **100 €** για την ανακαίνιση του ιερού ναού Αγ. Ιωάννου Αρμένων εις μνήμη και αντί στεφάνων του αδελφού αυτών Νικολάου Χαρ. Παπαδάκη.

Η **οικογένεια Ερμανουήλ Παπαδάκη και Μαρίας Ξυπολητάκη** προσέφεραν το ποσό των **100 €** για την ανακαίνιση του ιερού ναού Αγ. Ιωάννου Αρμένων εις μνήμη και αντί στεφάνων του αδελφού αυτών Νικολάου Χαρ. Παπαδάκη.

Εις μνήμη και αντί στεφάνων **Νικολάου Χαρ. Παπαδάκη η σύζυγός του και τα παιδιά του** δώρισαν **ένα φωτεινό σταυρό** και τοποθετήθηκε στον πρόναο του Ιερού Ναού Αγ. Νικολάου Αρμένων.

Η **οικογένεια Ελένης Καραβελάκη** δώρισε **δύο κηροπήγια** εις τον ιερό ναό Πρ. Ηλίας Νεκροταφείο Αρμένων αξίας **175 €** εις μνήμη των γονέων τους Κων/νου & Κωστούλας Τσινταράκη και αδελφού αυτών Αντωνίου Τσινταράκη.

Η **Τέρψη Χαριτάκη Κυρκού** από την Αμερική καταγωγή Αρμένιοι προσέφερε το ποσό των **1.000 €** για την ανακαίνιση του ιερού ναού Αγ. Ιωάννου Αρμένων εις μνήμη των γονέων της Αλεξάνδρου και Χαρίκλειας Χαριτάκη και της θείας της Ειρήνης Μαροκογιαννάκη.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Αρμένων ευχαριστεί θερμά τους ως άνω δωρητές.

Για το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Ο Πρόεδρος παπα Μανώλης Νικολακάκης

Μαγειρεύει ο Στέλιος

ΜΠΑΚΑΛΙΑΡΟΣ ΠΑΣΤΟΣ ΣΤΟ ΦΟΥΡΝΟ

Για 1 κιλό μπακαλιάρo, χρειάζεστε: 5 μεγαλούτσικα κρεμμύδια, 5 ή 6 σκελίδες σκόρδο, 3 κουταλιές ψιλοκομμένο μαϊντανό, 1/2 κουταλάκι πιπέρι, 3 λεμόνια, 4 κουταλιές λιόλαδο, 50 γρ. βούτυρο, 4 κουταλιές φρυγανιά τριμμένη.

Εκτέλεση. Βράζετε τον ξαλμυρισμένο μπακαλιάρo για 15 λεπτά. Σ' ένα πιρέξ λαδωμένο βάζετε μια στρώση μαϊντανό, ψιλοκομμένο κρεμμύδι, σκόρδο και τα περισσότερα απ' τα λεμόνια κομμένα σε λεπτές φέτες. Στρώνετε από πάνω το μπακαλιάρo κομμένο σε κομμάτια. Πιπερώστε τον και βάλτε από πάνω όσα χορταρικά-μυρωδικά έχουν περισσέψει. Μουσκέψτε τον με το λάδι και μηήζτε ανάμεσα το βούτυρο σε μικρά κομμάτια (λίγο περισσότερο απ' το μισό).

Σκεπάστε το με τη φρυγανιά. Βάλτε πού και πού το υπόλοιπο βούτυρο κομμένο σε κομπαλάκια και ραντίστε με μερικές πρόσθετες σταγόνες λάδι.

Ψήστε το σε ήδη ζεσταμένο μέτριο φούρνο για 50-60 λεπτά. Τον σερβίρετε στο σκεύος που ψηθήκε.

Σημείωση: Την ίδια συνταγή μπορείτε να την εκτελέσετε με οποιοδήποτε μεγάλο ψάρι κομμένο σε χοντρές φέτες και βρασμένο μόλις για 10'.

Η συνταγή αυτή, καθώς και τα σχέδια είναι του πολυτάλαντου αξέχαστου χωριανού μας **ΣΤΕΛΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ**, και προέρχεται από το βιβλίο του "Εκατό και... Χειμωνιάτικες εναλλακτικές συνταγές", Αθήνα 1989.

Έγραψαν στην «Ελευθερόπολι»

Νέα Υόρκη 6 Σεπτεμβρίου 2002

Αγαπητοί συγχωριανοί για σας,

Εύχομαι να είστε καλά. Εγώ το καλοκαίρι είχα κατέβει στο χωριό, με την οικογένειά μου και περάσαμε λίγο καιρό με τους γονείς μου. Από όλα όσα είδα ήθελα να σας πω, το εξής: Κάτω από την τηλεόραση, στο χωριό είναι φυλαγμένα όλα τα τεύχη της «Ελευθερόπολις». Πότε πότε βλέπεις το γέρο μου να ψάχνει και πάντοτε βρίσκει κάτι να διαβάσει. Με ευχαρίστησε ιδιαίτερα αυτό, και σας ευχαριστώ που του στέλνετε την εφημερίδα. ... Πάντοτε ευχαριστώ ιδιαίτερα όταν λαμβάνω την εφημερίδα σας..

Σας ευχαριστώ Παναγιώτης Παπαγιαννάκης

Αγαπητέ Τάκη,

σε ευχαριστούμε για τα καλά σου λόγια, και για τα χρήματα που μας έστειλες. Να είσαι βέβαιος ότι θα καταβάλουμε κάθε προσπάθεια να συνεχίσουμε την έκδοση της εφημερίδας μας, και ότι ο πατέρα σου θα είναι πάντα ένας από τους πρώτους παραλήπτες. **«Ε»**

Επιτυχίες των νέων του χωριού μας

Μεγάλη επιτυχία και φέτος των μαθητών του Λυκείου που κατάγονται από το χωριό μας. Συμμετέχουμε στην χαρά τους και των οικογενειών τους, τους ευχόμαστε ολόψυχα καλή επιτυχία στις σπουδές τους, και καλή σταδιοδρομία.

Ο **Βασσάλος Παναγιώτης** του Μιχάλη και της Ζωής Χατζηδόκη, πέτυχε στο τμήμα Ηλεκτρονικών Υπολογιστικών Συστημάτων του ΤΕΙ Πειραιά.

Ο **Κοτρωνάκης Γιάννης** του Γιώργου και της Γεωργίας, πέτυχε στο τμήμα Τεχνολογίας Γεωργικών Προϊόντων του ΤΕΙ Καθαμάτας.

Η **Κουρομιχελάκη Ειρήνη** του Βασίλη και της Μαρίας πέτυχε στο τμήμα Φιλοσοφίας - Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο **Μπουρναζάκης Γιάννης** του Στέλιου και της Κούλλιας Προεστάκη πέτυχε στο τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Η **Πατηνωτάκη Κατερίνα** του Γιάννη και της Μαρίας πέτυχε στο τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο.

Ο **Πατηνωτάκης Νικόλαος** του Γιάννη και της Μαρίας πέτυχε στο τμήμα Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Πειραιά.

Ο **Στεφανουδάκης Μανώλης** του Κυριάκου και της Κικής Στυλιανομανωλάκη πέτυχε στο τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο **Τσιτσιρίδης Σήφης** του Μανώλη και της Ευδοξίας πέτυχε στο τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο **Χατζηδόκης Γεώργιος** του Γιάννη και της Τούλλιας Μαντωνανάκη, πέτυχε στο τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης. Ο Γιώργος φέτος αποφοίτησε από τη Σχολή Αστυνομίας στο Ρέθυμνο.

Η **Φρεσκάκη Μαρία** του Γεωργίου επιλέχτηκε στο τμήμα Πληροφορικής του Ελεύθερου Ανοικτού Πανεπιστημίου στη Πάτρα.

Η **Πατηνωτάκη Εμμανουέλλα** του Γιάννη και της Μαρίας πήρε το Πτυχίο Proficiency της Αγγλικής.

Κατάρτιση

εξαικοοικονομικού-αμπελοουργικού μητρώου

Από τη Διεύθυνση Γεωργίας ανακοινώθηκε το πρόγραμμα λειτουργίας των συνεργείων συλλογής δηλώσεων Εξαικοακλιέργειας και Αμπελοκαλλιέργειας για την κατάρτιση του Εξαικοοικονομικού και Αμπελοουργικού Μητρώου στο Νομό μας.

Τα συνεργεία μετακινούνται προοδευτικά από το ένα Δημοτικό Διαμέρισμα στο άλλο και συλλέγουν τις δηλώσεις των παραγωγών του Δημοτικού Διαμερίσματος.

Για τη συμπλήρωση της Δήλωσης ο παραγωγός πρέπει να προσκομίζει στο συνεργείο Αστυνομική Ταυτότητα, Α.Φ.Μ., αριθμό λογαριασμού Τραπεζής, αντίγραφο δήλωσης καλλιέργειας εξαικοοδέντρων, αν υπάρχει, και αντίγραφο Ε9 αν υπάρχει.

Ευχαριστήριο

Ο Σύλλογός μας, ο "Κριτοβουλίδης", βρίσκεται στην ευχάριστη θέση, να ανακοινώσει ότι για πρώτη φορά στην ιστορία του επιχορηγήθηκε από το κράτος, και συγκεκριμένα από το υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

Ευχαριστούμε τον υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών συγχωριανό μας Νίκο Χριστοδουλάκη, για την επιχορήγηση του συλλόγου μας με το ποσό των 2.500 ευρώ, καθώς και τον συνεργάτη του γραφείου του επίσης συγχωριανό μας Ντίνο Μαργκουδάκη, για τη βοήθειά του.

Επίσης ευχαριστούμε το Βουλευτή Β' Πειραιά Γρηγόρη Νιώτη, που φρόντισε για την για την επιχορήγηση του συλλόγου μας με το ποσό των 3.000 ευρώ, καθώς και τον συνεργάτη του γραφείου του συγχωριανό μας Γιώργο Βαγιωνάκη, για τη προώθηση της επιχορήγησης. Τέλος ευχαριστούμε τον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών κ. Χρήστο Πάχτα, που υπέγραψε τις σχετικές αποφάσεις.

Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου

Η Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου - Χανίων της Αττικής απέκτησε στέγη στο κέντρο της Αθήνας. Η αίθουσα που στεγάζονταν τα γραφεία της, στην οδό Νικηφόρου 8 και Αγ. Κωνσταντίνου, 5ος όροφος, στην Ομόνοια αγοράστηκε από την Ομοσπονδία στις 4 Ιουλίου 2002, με ομόφωνη απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου. Στον ίδιο όροφο διατηρούν ιδιόκτητα γραφεία, στα οποία στεγάζονται δυο σύλλογοι-μέλη της Ομοσπονδίας, ο Σύλλογος Βρυσηνών Αττικής η "ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ" και ο Σύλλογος Γαβαλοχωριανών Αττικής "Η ΠΑΝΑΓΙΑ".

Το ποσό αγοράς που συμφωνήθηκε τελικά υπολείπεται σημαντικά της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου και υπήρξε αποτέλεσμα ποθυμικών διαπραγματεύσεων με τον ιδιοκτήτη.

Το Δ.Σ. ευχαριστεί όλους που συνέβαλαν οικονομικά με τις εισφορές τους, καθώς και όσους βοήθησαν με οποιοσδήποτε τρόπο στην αγορά της Αποκορωνιώτικης στέγης, που αποτελούσε μόνιμο στόχο και όραμα μιας εικοσαετίας.

Το νέο Δ.Σ. της ANEK

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της ANEK όπως συγκροτήθηκε σε σώμα στις 30 Ιουλίου 2002.

Πρόεδρος Δ.Σ.: Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ειρηνάιος Γαλανάκης - **Προεδρεύον Αντιπρόεδρος Α':** Πρασιανάκης Γεώργιος, Δικηγόρος - **Αντιπρόεδρος Β':** Μανουσογιαννάκης Ιωσήφ, Ναύαρχος - **Αντιπρόεδρος Γ:** Κορκίδης Σπυρίδων, Επιχειρηματίας, - **Διευθύνων Σύμβουλος:** Βαρδινογιάννης Ιωάννης, Επιχειρηματίας - **Αν. Διευθύνων Σύμβουλος:** Μπολουδάκης Αναστάσιος, τ. Μηχανικός Ε.Ν.

Μέλη Δ.Σ.: Τζανακάκης Γεώργιος, Δήμαρχος Χανίων, Πουής Παναγιώτης, Αλεξάκης Απόστολος, Γαλανάκης Εμμανουήλ, Γεωρβασάκης Μιχαήλ, Καλαϊτζάκης Στυλιανός, Μπαλής Αριστοτέλης, Πρωτοπαπαδάκης Σπυρίδων, Τσαπάκης Γεώργιος.

Δωρεές στην εφημερίδα μας

Παρακάτω δημοσιεύουμε τις προσφορές προς την εφημερίδα μας. Τα ποσά που αναφέρονται είναι σε ευρώ.

Βίσις Ε. Νέμμε	38
Λουράκης Μανώλης	10
Δεωνάς Αβέρκιος	10
Βαρδάκης Κωνσταντίνος	50
Πιπεράκης Μανώλης	15
Μπρατσώλη Ευαγγελία	15
Βιριράκης Δημοσθένης	20
Κουράκης Θεόδωρος	20
Γιανναράκης Μανώλης	30
Φρεσκάκης Μανούσος	30
Φρεσκάκη Αργυρώ	30
Καραγιαννάκη Κατίνα	20
Πριπάκη Κουντάνη Μαρία	20
Βιριράκη Κορνηλία του Γεωργίου	20
Καλλιβερέτακη Νικολάου Ευαγγελία	20
Μποθανάκης Μανώλης 50 δολ. Καναδά	
Μπουρνάκης Γιάννης	50
Τσακίρακης Στέλιος του Κωνσταντίνου	10
Παπαδάκης Γιάννης	15
Παπαδάκης Σπύρος	15
Χαλβαδάκης Βασίλης του Γεωργίου	20
Μαντατάκης Μανώλης	15
Μαντωνανάκης Στέλιος	40
Τερεζάκη Διαμαντούλα συζ. Ευαγγέλου	50
Γιανναράκης Μιχάλης	10
Βιριράκης Νίκος	5
Πριπάκης Δημήτρης	15
Παπαδάκης Γεώργιος του Χαραλάμπους	25
Παπαγιαννάκης Παναγιώτης του Γεωργίου	150 δολ. Αμερικής
Χαλβαδάκη-Παπαδάκη Αιμιλία	20
Παπαδάκης Λευτέρης	20
Ενορία Αρμένων	50
Τερεζάκης Ιωάννης του Παντελή	100

Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: Τσακίρακης Γιάννης, Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος ή να κατατίθενται στο λογαριασμό 156/761034-33 της Εθνικής Τράπεζας, και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΤΟΥ ΙΤΑΒΙΚ Υποθαλάσσιος πλούτος γύρω από τη Νότια Κρήτη

Πλούσια σε γαιαέρια, πιθανόν και σε αργό πετρέλαιο, ίχνη του οποίου έχουν εντοπιστεί, είναι η ευρύτερη θαλάσσια περιοχή γύρω από τη Δυτική και τη Νότια Κρήτη. Στο σημαντικό αυτό συμπέρασμα καταλήγουν οι ερευνητές του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Βιολογίας Κρήτης (ΙΤΑΒΙΚ), οι οποίοι επισημαίνουν ότι την περιοχή αυτή μπορεί στο μέλλον να την εκμεταλλευτεί οικονομικά η Ελλάδα με πολύ θετικά αποτελέσματα για τη χώρα μας. Από τις τελευταίες έρευνες εκτιμάται ότι πιθανόν να υπάρχει αργό πετρέλαιο σε ιζήματα στην υποθαλάσσια περιοχή 100 ναυτικά μίλια δυτικά από τις ακτές του Νομού Χανίων. Αργό πετρέλαιο εκτιμάται επίσης ότι υπάρχει νότια της Γαύδου. Βέβαιον είναι πάντως ότι στις περιοχές αυτές υπάρχει πλούτος σε μεθάνιο, υδροθείο και σε άλλα γαιαέρια.